

Hikmet Kıvılcımlı

İkinci

Kuvayimilliyeciliğimiz

(Milli Birlik Komitesi'ne İki Açık Mektup)

DERLENİŞ
YAYINLARI

Hikmet Kıvılcımlı

**İkinci
Kuvayimilliyeciliğimiz
(MBK'ye İki Açık Mektup)**

Birinci Baskı
Şubat 2008

DERLENİŞ YAYINLARI:

DERLENİŞ YAYINLARI:

Bestekâr Osman Sokak No: 8/19

Telefaks: 512 43 95 Caęaloęlu-İSTANBUL

Basıldığı Yer: Kayhan Matbaacılık

ISBN 975-7346-

**İkinci Kuvayimilliyeciliğimiz
(MBK'ye İki Açık Mektup)**

Hikmet Kıvılcımlı

Birinci Baskı
Şubat 2008

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11

Birinci Kitap

MBK'ye Birinci Açık Mektup

I- Tarihi Gerçeklerimiz

Dirlik Düzeni	19
Kesim Düzeni	20
Modern Sermaye-Kadim Sermaye.....	20
İnkılap-İrtica [Devrim-Gericilik (Karşıdevrim)]	21

II- Siyasi Gerçeklerimiz

Meşrutiyet	28
Birinci Cumhuriyet	31

III- Ne Yapmalı?

İkinci Kitap

İnkılâpçı [Devrimci] MBK'ye İkinci Açık Mektup

I- MBK Çabuk mu Gitmeli?	57
II- Enflasyon Niçin Geldi?.....	58
III- Şuursuz Ticaret Nasıl Gitmiyor?	62
IV- Dış Yardımın İcyüzü	66

A- Askeri Yardım.....	66
B- İktisadi Yardım.....	68
V- Kendi Kendimize Yardım	70
A- Köyde Toprak Reformu	76
B- Kentte Şuurlu Ticaret	79
C- Siyasette Ucuz Devlet	80
VI- Ekonomik.....	82
A- Ağır Sanayi	88
B- Teşkilatlı Millet.....	90
C- Öncelik Kültüre mi Ekonomiye mi Verilmeli?	96
VII- Politik	100
A- Siyaset	104
B- Doktrin	120
C- Parti	124

SUNUŞ:

ÖNSÖZ

Demokrat Parti'nin Türkiye'ye Demokrasi, yani Türkiye halkına daha rahat bir yaşama getirmeyeceği doğuşundan belliydi. Çünkü onu karnında büyütüp, nice umutlarla doğuran CHP ile iki usta cambaz gibi siyaset ipini karşılıklı paylaştıkları vakit ne oldukları anlaşılmıştı: **“İki Ana”** Parti (başka hiçbir parti doğar doğmaz böyle “Ana” sayılamamıştı) arasındaki bütün dövüş: kâr paylaşımı uğruna kopuyordu. CHP kârı 25 kişiye yedirmişti; DP 400 kişiye üleştirmek istiyordu. Millete düşen, sanki ölümlerden ölüm beğenmekti: 25 kişi mi yiyecek, 400 kişi mi?.. Oyunu DP'ye verdi. Bir de ne görüyorsunuz? DP iktidarıyla birlikte: **“kâr 25 kişinin değil, neredeyse 2 buçuk kişinin, yani 3 kişinin milyoner olmasına yaradı.”** (Gerekçe, s. 26)

Yesinler, denecek, Batılı kapitalistler de yemiyor mu? Fakat, Batı hızla ilerliyordu.

“Resmi rakamlara göre 24 memleketten sanayisi en geri ülkenin Türkiye olması korkunç bir şeydir. Amerikan sömürgesi Filipinler'de sanayi % 18.5 iken, Türkiye'de: Demokrat Parti'nin iktidarından önce % 15.5 idi. DP İktidarının üçüncü yılı % 12.9'a düştü!” (Gerekçe, s. 27)

Bu gerçekleri açıklamak suçtu. Öyleyken: **“Korku, hiçbir hastalığa ilaç değildir. Tersine, her illetin başı korkudur. Vatan aşkını söylemekten korkar hale gelmektense, ölmek daha iyidir.”** (Gerekçe, s. 5) diyen bir avuç işçi **Vatan Partisi**'ni kurdular ve **“Kuvayimilliyeciliğimiz”** adlı yayınlı davranışlarının **“Gerekçe”**sini yaptılar. Orada başlıca şu prensipler açıklandı:

1- **“Osmanlı İmparatorluğunda sermaye, Tefeci-**

Bezirgân şekliyle öylesine azmıştı ki, en sonunda, tıpkı Kadim medeniyetlerde olduğu gibi, mütegalibeliğe doğru soy-suzlaşarak memleketi boğdu.” (Gerekçe, s. 7) Yarım yüzyıldır bel bağlanan “Sermayedarlarımız “Kökü dışarıda” kaldılar” (Gerekçe, s. 8) “Kuvayimilliyeciliğe kadar her yerde vatana ve millete ihaneti kitabına uydurup savunmaktan çekinmediler.” (Gerekçe, s. 16)

2- “Vatanı yeni bir KUVAYİMİLLİYECİ mukaddes hamlesi cennetleştirebilir.”

“İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE hareketine şiddetle muhtaç bulunuyoruz.”

3- “İktisadi KURTULUŞ HAREKETİMİZDE bilfiil girişimi, örgütlendirmeyi ve kontrolü... çoğunluğu, bilinçliliği ve örgütlülüğü o kadar kuvvetle temsil eden, demokrasimizi önde savunan İŞÇİ SINIFIMIZ başarabilir.”

“Vatan kartalımızın işçi kanadı ile yükselebileceğini düşünürken, bu kartalın dimağı [beyni] yerindeki aydınları, gövdesi yerindeki çalışkan köylüleri ve esnafları aynı vücuttan sayıyoruz.” (Gerekçe, s. 30, 40)

Gerekenin üzerinden 3 yıl geçmedi. Vatan Partisi’ne o kadar hınçla vuranlar, onun teşhisine geldiler, yahut gelmekten başka çıkar yol bulamadılar. Başta müteveffa A. Menderes, dinleyicilerine soruyordu:

“*Ekonomik Bağımsızlık Mücadelesine inanmayanlar... Bağımsızlık Mücadelesine de inanmayanlar çıkmadı mı?*” (İzmir Rıhtımında Söylev, 14.10.1956)

Ondan bir yıl sonra da başına altmış yılında gelecekleri sezmişçe haykırdı:

“İçte ve dışta siyaset bezirgânları... Uluslararası siyaset karaborsacılarının müseccel simsarları. Türk milletini... İKTİSADİ ve dolayısıyla siyasi *Bağımsızlığından* mahrum etmek istemektedirler.” (9 Ağustos 1957, İnebolu Söylevi)

Bu açık ithamı, “Söyleyene değil, söyletene bak”malıydı. Seçimin sıcak savaşı geçince söyleyenler sözlerini unutacaklar,

ama **söylenenler** oldukları gibi kendilerini dayatacaklardı. Onun için, 15 Ağustos 1957 günü ancak basılabilen Gerekçe'nin önsözü şöyle bitti:

“Olayların kendiliğinden gelişimi ile, İkinci Kuvayimilliyeye seferberliğimiz istesek de, istemesek de, günün meselesidir.”

DP, dişini sıkıp, iki buçuk yıl daha olayları zorladı. En sonra, o tarih gidişinin “Temyiz ve İstinafı¹ olmayan” kesin hükmü 27 Mayıs 1960 gecesi ansızın kendisine tebliğ edildi: Normal ve barışçıl akışına bırakılmayan **İktisadi İkinci Kuvayimilliyeciliğimiz**, baskı artınca, şiddete başvurup zorla, hiç beklenilmeyen yerden patlak verdi. Ertesi gün şu telgraf çekildi:

Milli Birlik Komitesi Başkanı ve T.C. Devlet ve Hükümet Başkanı

Sayın Orgeneral Cemal Gürsel

Ankara

Tarihimizde daima kuvvetle çarpan kalbimizin; yiğit Ordumuzun kötülüğe baş eğdirişini huşûyla [alçak gönüllülükle] selamlarım.

İkinci Kuvayimilliyeye Gazanız kutlu olsun. Gerçek Demokraside Allah yanılmasın.

**Vatan Partisi Genel Başkanı
Dr. Hikmet Kıvılcımlı**

1 Haziran 1960 Cuma günü Vatan Partisi'nden üç kişilik bir heyet, Parti Genel Başkanlığı'nın **“Birinci Açık Mektubunu”** Milli Birlik Komitesi'ne götürdü. 2 Haziran 1960 günü MBK Başkanı'nın Gençliğe verdiği şu demeç işitildi:

“Şunu iyi bilelim ki, en büyük derdimiz ve ızdırabımız

¹ İstinaf: Bir üst mahkemeye itiraz.

cehaletimizdir”.

4 Haziran 1960 günü “T.C. Devlet ve Milli Birlik Komitesi Başkanı Sayın Orgeneral Cemal Gürsel”e gönderilen kısa yazıda deniliyordu ki:

“Memleketimizde bugüne kadar yalnız askerlerimizin değil, Profesörlerimizin dahi siyasetle uğraşmaları yasaktı. Bilim hayattan ve pratikten çıktığı için, maalesef, profesörlerimiz de memleket siyasetinde tecrübeli sayılamazlar.”

Ve bu kanıyla, Birinci Açık Mektup’ta özetlenmiş bulunan Sosyal-Politika görüşünün Ekonomi-Politika sonuçları, pratik bir “MBK’ye İkinci Açık Mektup” olarak 24 Ağustos 1960 günü MBK’ye elden sunuldu.

29 Haziran 1960 günü Sayın Gürsel’le gazeteciler arasında bir konuşma geçti:

SORU: “Solcu Partiler de faaliyete geçebilecek mi?”

CEVAP: “Ben hürriyetçiyim. Memleketimizde Komünist Partisi’nin muvaffak olacağına inanmıyorum. Bir Sosyalist Parti’nin lüzumuna inanıyorum. Memlekette meselelerin halline yardımcı olabileceğini tahmin ediyorum.”

12 Ağustos 1960 günü MBK Hükümeti’nin yetkili bakanı radyolarda şu gerçekleri yayınladı:

“Bankalarımız adeta Tefeci halini almıştırlar... İktidar Partisinin mensubu ve yaranı olan *kodaman tüccarlar...* parayla oy satın almak, adam kandırmak için milyonlarca lira topluyorlardı... Tüccar, tabîî kaz gelecek yerden tavuk esirgemez. Ucuz faizle ona ucuz kredi açılır. Bir de ithal müsaadesi verilir. Böylece, dışarıdan mal getiren tüccar, malını karaborsa fiyatından satar. Parayı verdikten sonra, birkaç mislini çıkartır.”

18 Eylül 1960 günlü gazetelerin baş sayfalarında 36 puntoluk harflerle şu manşet okundu:

“İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE”

“Korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili seminerde bir konuşma yapan MBK üyesi Kurmay Yüzbaşı Muzaffer Özdağ şöyle dedi:

“–Biz İkinci Kuvayimilliyeye nesliyoruz.”

Demek, “**İkinci Kuvayimilliyeye**” seferberliğini **günün** meselesi saymakla: ne kendimizi, ne milleti yanıltmamıştık. Bu bakımdan Birinci “**Kuvayimilliyeciliğimiz**” gerekçesiyle, **İkinci Kuvayimilliyeciliğimiz** anlayışını belirten **Açık Mektubu** yayımlamak, 28 yıl önce doğmamış, 10 yıl önce çocuk, 5 yıl önce dalgın delikanlı olan gençliğimize karşı bir borç ve hizmet bildik.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

Milli Birlik Komitesi'ne Birinci Açık Mektup

I- Tarihsel Gerçeklerimiz

Bizde niçin ordu devrimcidir?

Tarihimizden bir-iki sözle başlayalım:

Dirlik Düzeni

Anadolu'yu açan Horasan erlerimiz, yedisinden yetmişine kadar ordulaşmış oymaklardı. Ondan sonraki yerleşmeler bu **niteliğimizi** millileştirdi. Türkiye'mizin tarihi, Osmanlı gazilerinin Bizans derebeylerini yok etmesiyle başladı. Tekfur topraklarına düzen vermekle işe girildi. Buna **DİRLİK-DÜZENİ** denildi. Dirlik Düzeninde toprağın "**rakabesi**" (mülkiyeti) pa-dışaha bile değil, Müslümanların Beytülmaline düşüyordu. Toprağın işletilmesi adil bir iş bölümüne ve adil bir gelir taksimine dayanıyordu. Besledikleri boğaza göre **mesahası** [ölçüsü] tayin edilmiş toprağın üzerinde hür köylüler ekincilik yaptılar. İsrafı haram bilen ülkücü İbler (Türk gazileri), iç düzeni denetleyip dış emniyeti sağladılar. Köylülere: "**Çiftçi**", İblere: "**Dirlikçi**" adı verildi. Dirlikçiler: **Ordu-Devlet**, Çiftçiler: **Dirlik-Halkı** idiler. Bu ikiye bölünmüş iş zümresinin arasına hiç kimse giremezdi. Onun için Türk milletinin bütününe "**Ordu Millet**" **tâbir edildi**. Bugüne kadar Türkiye'mizde olagelen Ordu-Millet **birliği** bu tarihsel, iktisadi, toplumsal kökten ileri gelir.

Kesim Düzeni

Kanunî Süleyman çağında, İspanya'dan ülkemize sürülüp sığınmış yabancı topluluklar Türkiye'de ilk defa "**Dolap**" adı verilen eski zaman bankalarını kurdular. Çevrilen dolaplar, bir yandan "Madam Roksalana" ve "Frenk beyi" gibi sözcüleriyle

ödünç verme yolundan Sarayın içine süzıldüler; öte yandan, toprak ekonomimiz üzerine **Tefeci-Bezirgân** Sermaye ağını yaydılar. Dirlik Düzeni aksamalar yapıyor ve önlenemiyordu. Bu sebeple **“kanun”**lar çıkartıldı. Bu yeni toprak düzenine: **“Kesim Düzeni” (Mukataacılık)** adı verildi. Dirlik Düzeninde sosyal vazifeleri bulunan Dirlikçilerin yerine **“Kesimciler”** (Mukataacılar) geçti. Mirî topraklar, eski Roma usulü büyük çiftliklere döndü. Hür köylülerin çoğu **-İslâhatçılarımızın** sözüyle- **“yerlerin esiri”** durumuna düştüler. Çalışmadan yaşayan kesimcilerle, çalışan çiftçilerin arasına, her iki tarafı haraca bağlayıp aşındıran, **(mültezim, sarraf, mübayaacı vb.)** adını alan bir sürü **Tefeci-Bezirgân** Sermaye türedileri girdi. Böylece hem **Devlet-Halk** işbirliği parçalandı, hem **Ordu**, temeli olan toprak ekonomisinden koparak **muallâkta** [boşlukta] kaldı. Eski Bizans Tekfurluğunu hortlatan derebeyleşme aldı, yürüdü. İmparatorluk çöktü.

Modern Sermaye-Kadim Sermaye

Sermaye (kapital), niçin Avrupa’yı dünyaya hükmettirirken bizi çökertti?

Çünkü, **birincisi:** Avrupa’da **Modern Sermaye** evvelâ sanayileşmeyi geliştirdi. Bizde ise **Tefeci-Bezirgân** Sermaye **de-rebeyleşmeyi** tekrarlattı. İkisi de sermaye adını aldığı halde **Modern** Sermaye İle **Kadim** Sermaye (Tefeci-Bezirgân) birbirinin can düşmanıdır. Uzun medeniyetler tarihi açıkça gösteriyor: nerede Tefeci-Bezirgân Sermaye bir ur gibi dahhameleşirse (anormal büyürse) orada Modern Sermaye **dumurlaşır** (ufalır, işlemez hale gelir). Bütün Kadim Medeniyetler gibi Osmanlılığın da başını yiyen Tefeci-Bezirgân Sermayenin azgın gelişmesidir. Tersine, nerede Modern Sermaye gelişirse orada tefecilik (faizcilik, murabahacılık) ve bezirgânlık (vurgunculuk) ile birlikte kangren olmuş derebeyi imtiyazları yok edilir. Batı ülkele-

rinin modern yükselişu bu gidişten ileri geldi. Bizimle Batı arasında birinci büyük fark buradadır.

İkincisi: Avrupa’da modern gelişme bütün öteki kıtaların zararına oldu. Korsanlığı uzak dış ticaretle bağdaştıran Batı, eski ve yeni dünyaları çapul ederek Modern Sermayesini biriktirdi. Bir kere de Modern Sermaye denilen müthiş üstünlük silahını ele geçirince, geri kalan ülkeleri iktisatça ve siyasetçe sömürge durumuna sokmadan edemedi. Edemezdi de... Büyük sanayi çıkırını her beş-on yılda bir iktisadi ve siyasi buhran çıbanları çıkartıyordu. Bu çıbanları dışarılara doğru deşip “derive” etmek Batı için ölüm kalım meselesi idi. O yüzden Avrupalının **refah** ve **hürriyeti**, bizlerin **yoksulluğumuz** ve **esaretimiz** pahasına sağlandı. Bizimle Batı arasında **ikinci büyük fark** buradadır.

İnkılâp-İrtica [Devrim-Gericilik (Karşıdevrim)]

Bu iki tezat [zıtlık] açısından tarihimize bakınca ne görüyoruz?

Yerli irticacı temsil eden bir **avuç** (Tefeci-Bezirgân) kapitülasyonlar mekanizmasıyla yabancı sermayenin gizli, açık soygununa ortak çıkmayı ar değil kâr saydıkça, **milletin bütününe** bağılı olan Türk Ordusu, Dirlik Düzeninden kalma (halkla beraberlik) geleneklerini dirilterek, milli kurtuluşa yol açtı. Bizde, irtica oligarşisi ne zaman yabancı hayranlığına teslim olduysa, o zaman, Ordu hemen milletle kaynaşıp devrimden yana geçti. Çünkü, milletimizin ayakta kalan (**bilinçli ve örgütlü**) biricik parçası Ordu idi.

Alemdar Mustafa Paşa’dan Mustafa Kemal Paşa’ya, Cemal Gürsel Paşa’ya kadar; **Ruşuk yaranından Milli Kurtuluş Komitesi**’ne kadar ileri gidişimizin vurucu gücü, halk çocuklarımızın güttüğü Ordu oldu. Osmanlı çöküş devrinde (sanki yabancı sermayeye kul olacakları bilinmiş gibi) adlarının başında hep birer “**abd**” (kul, köle) sözü bulunan padişahların (Abdül-

mecid'in, Abdülaziz'in, Abdülhamid'in) istibdatları boyunca, vatan ve hürriyet aşkına asker ocakları (Kuleli, Tıbbiye, Harbiye) beşik oldu. 1876'da Abdülaziz'i tahtından indiren, 1908'de Meşrutiyeti dağda ilân edip Abdülhamid'i tahtından indiren, 1919-1923'te İstiklâl Savaşı'yla saltanatı müzeyeye kaldıran hep o Genç Ordumuzdu.

Nihayet, Batı'daki sermaye birikişinin korsanlık devrine rahmet okutacak bir utanmazlıkla kendi yurdunu ve kendi halkını, hem de “demokratlık” perdesi altında “görülmemiş kalkınma” diye **görülmemiş çapula** uğratan ve (böl ve gütt) fehvasınca [uyarınca, sözü gereğince] köylere kadar soktuğu siyaset maskeli fitne ile milli birliğimizi sarsan bir avuç Tefeci-Bezirgân çetesine, geniş ülkemizi değil yüz küsur metrekairelik Yassıada kayalığını bile kaplayamayacak derecede azlık ve milletten kopmuş bir oligarşi olduğunu 3 saatlik harekâtıyla öğreten gönlü alçak destan yiğitlerimiz de, gene 6 yüzyıl önceki Kalyan İlblerinin geleneklerine uygun torunları oldular.

II- Siyasi Gerçeklerimiz

Bizde niçin siyaset kör dövüşüdür?

Türkiye’de **Modernleşme** yahut **Hürriyet** hareketi 200 yıl önce başladı. 150 yıl, İrtica üstte, İnkılâp (Devrim) altta güreşti. Meşrutiyetten sonra boğuşma bitmedi. Yalnız, bu sefer de 50 yıldır İnkılâp üstte İrtica altta güreşiyor. Ve hâlâ Ordu Gençliğinin ihtilâl yapması gerekiyor.

Neden?

Çünkü, bizde, Tefeci-Bezirgân derebeyi artıkları hem çok kuvvetli, hem çok zayıftır.

İrticam zaafı: Milletten kopmuş bir avuç azınlık oluşudur. Halkı aldatmaktan daha keskin bir silah bulamadığı için irtica kalabalıkları yıldırıp peşinden sürüklediği zamanlar dahi, milletin gönlünü sahiden kazanamaz. O yüzden en ufak bir vuruş, o vurguncu çeteyi tuz buz eder, (arkasından kimse gözyaşı dökmez. En yakın ve satılık omuzdaşları bile ona sövmekte herkese taş çıkartır. Ve halk düğün-bayram eder.)

İrticam kuvveti: Korkunç derecede uysal ve esnek oluşudur. Bizans hattâ Etiler çağından beri topraklarımıza kök salmış bulunan derebeylik ruhu, ne vakit zor gördüyse, kırılmamak için, eğilir, bekler. Gür-sel gidip kum kalınca, yeniden baş kaldırır. Tokadı yedi mi: siner, anasına sövsen tınmaz. Kuzu postuna bürünmüş eski kurttur. Öyle sureti haktan görünmeyi bilir ki, kaleyi içinden fethetmek için gerekirse devrimciden fazla devrimci kesilir. Bir kere de suyun başını kesti, dizginleri eline geçirdi mi, dönemliğinin hayâsızlığı idrakleri [anlayışları, algıları] çatlatır.

Onun için bizde, irticanın kolayca baş eğmesi, daima **kolayca başkaldırmak** için asırlardan beri denediği en çıkar yoldur. İrtica, dinlenmek için altta güreşen pehlivana benzer. Köylünün baş belası ayrıkotundan beterdir. Tuttunuz mu kopuverir, ama kökü derinde kalmıştır. Bir köşeye atarsınız, kuruyup gebermiş sanırsınız; ekininize suyu verdiniz mi, toprağın ilk bereketini yutup yayılan odur.

Bu kördüğümün yakın tarihimizdeki örnekleri: Gerek İkinci Meşrutiyet, gerekse Birinci Cumhuriyet devirlerinde tekerrür eden siyasi partilerimizin alınlarına yazılmıştır.

Meşrutiyet

İttihat ve Terakki [Birlik ve İlerleme]² Genç Türklerin Ordu Hareketi şeklinde başarı kazandı. Fakat 5-6 yıl, Batılı

² **İttihat ve Terakki [Birlik ve İlerleme] Cemiyeti ya da Fırkası (Partisi):** Osmanlı İmparatorluğu'nda 1908 Meşrutiyet Devrimi'ni sağlayan siyasi dernek (parti).

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin temeli, 1893 yılında İstanbul'da Askerî Tıbbiye'de atıldı. Kurucuları Dr. İshak Sukûti, Dr. Abdullah Cevdet, İbrahim Temo ve Şerafettin Mağdumi'dir. Cemiyetin amacı istibdada karşı direnmek, Meşrutiyet yönetiminin yeniden yürürlüğe girmesini, özgürlüğe, eşitliğe, mal ve can güvenliğine yer veren bir yönetimin kurulmasını sağlamaktı.

Cemiyet, kısa zamanda gelişti, İstanbul'da birçok semtte gizli komiteler kuruldu. Kahire'de ve Paris'te dernek adına yayımlara girişildi. Bunun üzerine Abdülhamit II yönetimi, İstanbul'da sıkı araştırmalara girişti. 1897'de cemiyet üyelerinin çoğu ele geçirilerek bir kısmı hapsedildi, bir kısmı sürgün edildi. Ama devrim düşüncesi yok edilemedi.

İttihat ve Terakki'nin amaçları özellikle Rumeli'de subaylar, askerî öğrenciler ve memurlar arasında yaygınlaştı. Selanik, cemiyetin merkezi haline geldi. Atatürk ve İsmet İnönü de cemiyete üyeydiler.

Padişah, devrim çalışmalarını bastırmak için Rumeli'ye yüksek yöneticiler gönderdi. Bunlardan Şemsi Paşa Edirne'de ittihatçılar tarafından vuruldu. Müşir Osman Paşa dağa kaldırıldı. Binbaşı Enver Bey ile kolağası Niyazi Bey ayaklanıp dağa çıktılar. Bunun üzerine padişah korktu ve 24 Temmuz 1908'de Kanunu Esasî'yi (Anayasa) yeniden yürürlüğe koymak zorunda kaldı (İkinci Meşrutiyet, 1908).

devletler, Girit, Bosna, Hersek, Trablus, Arabistan, Balkan facialarıyla Hürriyet devrimcilerini yıpratmışlar. Hürriyetin yerleşmesine, halka inmesine sıra gelince, diri bırakılmış Osmanlı derebeyliğinin Tefeci-Bezîrgân zümreleri hemen yol bağı yaptılar. Büyük şehirlerde: bezîrgân kodamanları Batılı iş ortaklarından ilham ve kuvvet alarak **ittihadı terakkiciliği** ele geçirdiler. Taşramızı tutan tefeci hacıağalar, sömürgeci “Düveli muazzamanın” casus örgütlerinde dost ve yüz bularak **Hürriyet ve İtilâfçı**³ kesildiler. Millet, hürriyet ışığı, refah rahmeti beklerken

Meşrutiyet’in ilânından sonra ülkede parti kavgaları baş gösterdi. İttihat ve Terakki’ye karşı gerici 31 Mart Ayaklanması oldu (1909). Rumeli’den gelen Hareket Ordusu ayaklanmayı bastırarak gerici sindirdi ve İttihat ve Terakki’yi kurtardı. Trablusgarp ve Balkan savaşlarından sonra Enver, Talât ve Cemal Paşaların Alman etkisine kapılarak devleti Birinci Dünya Savaşı’na sokmaları, Osmanlı İmparatorluğu ile birlikte İttihat ve Terakki’nin de sonu oldu (1918).

³ **Hürriyet ve İtilâf Fırkası (Özgürlük ve Uzlaşma-Anlaşma Partisi):** 21 Kasım 1911’de Mutedil Hürriyetperveran ve Ahrar fırkalarının, gazeteci Tahir Hayrettin Bey’in çabaları sonucu bir araya gelmeleriyle oluşan, II. Meşrutiyet döneminin en güçlü muhalefet partisi. Rum, Ermeni, Arnavut, Bulgar, Arap kökenli mebusların büyük bölümü ve Meclis-i Mebusan’daki bağımsızların katılımıyla İttihat ve Terakki karşısında güçlü bir muhalefet oluşturdu. Partinin kurucuları arasında İsmail Hakkı Paşa, Abdülhamid Zehravi, Dr. Davaryan, Mustafa Sabri Efendi, Dr. Rıza Nur, Müşir Fuad Paşa, Damat Ferit Paşa ve Miralay Sadık Bey bulunuyordu. Başkanlığa getirilen Damat Ferit Paşa bir süre sonra sağlık sebebiyle ayrılınca yerine Müşir Fuad Paşa getirildi.

Farklı kesimlerden gelen ve farklı çıkarları savunan kişilerin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş parti programında, Osmanlıcılık, ademimerkeziyetçilik, teşebbüs-i şahsî (özel girişimcilik), meşrutiyetçilik ve liberal ekonomiye yana olunduğu belirtildi.

Parti, sırasıyla Teşkilat, Takdirat, Teminat, Merih, Hemrah, Islâhat, Şehrah, İfham gazetelerini yayımladı. Parti üyelerinden Lütü Fikri, Rıza Tevfik, Dr. Rıza Nur, Mustafa Sabri ve Ref’î Cevad (Ulunay) yazılılarıyla, İttihat ve Terakki’yi yıpratmaya çalıştılar.

23 Ocak 1913’teki Babîâlî baskınından sonra dağılmaya başladı. 11 Haziran 1913’te Sadrazam Mahmud Şevket Paşa’nın öldürülmesinden sonra, parti üyelerinden bazıları, olayla ilgisi görülerek tutuklandı. Yargılamalar sonucu bir kısmı idam edildi ya da Sinop’a sürüldü; bazıları ise Avrupa’ya kaçtı. Birinci Dünya Savaşı’nın son günlerinde İttihat ve Terakki’nin iktidardan ayrıl-

zümre imtiyazları uğruna birbirine giren İttihatçı-İtilâfçı tepişmesi, halkın sırtında iğrenç vurgun ve soygun yarışına doğru soysuzlaştı.

4 yıl süren Cihan Harbi'nde bezirgân nüfuzuna kapılmış **İttihatçı Diktatörlüğü**, içerde ve dışarıda kanlı sergüzeştlerle [maceralarla] imparatorluğu batırdı. Ondan sonraki mütareke [ateşkes] 4 yılında, tefeci ağa nüfuzuna kapılmış **İtilâfçı** istibdadı, yabancı uşaklığını Allahın yeryüzündeki gölgesi dediği hilâfetle peçeleyip, Milli Kurtuluş Hareketini arkadan hançerlemekte düşmanları geçti.

Nerede Genç Türkler'in ve yiğit Ordumuzun özgürlük ve uygarlık ülküsü, nerede bu Tefeci-Bezirgân canavarlıkları. Güzelim (Hürriyet, Adalet, Müsavat [eşitlik], Uhuvvet [kardeşlik]) dördüzü birer ölü doğmuş memnu [yasak] aşk çocuğu gibi **“Hürriyet'i Ebediye”**⁴ tepesine gömüldüler. Batı medeniyetleri

ması üzerine 14 Ocak 1919'da yeniden faaliyete geçti. Partinin yeni kurucuları arasında Müşir Nuri Paşa, Zeki Paşa, Seyit Abdülkadir Efendi, Mustafa Sabri Efendi (Şeyhülislâm), Ali Kemal Bey, Refik Halid (Karay) ve Rıza Tevfik (Bölükbaşı) yer aldı.

İngilizlerin desteğini de alarak Anadolu'daki Millî Mücadele Hareketi'ne karşı cephe oluşturan Partiyi destekleyen Alemdar ve Peyam-ı Sabah gazetele-ri, Mustafa Kemal Paşa aleyhine yazılar yayımlayıp Millî Mücadele karşıtı ayaklanmalara destek verdi. Partinin kurucusu ve başkanı Miralay Sadık Bey'in önderliğinde Anadolu hareketine karşı çıkan Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Anadolu'da Millî Mücadele yanlılarının güçlenmesi karşısında, giderek zayıfladı. Bu arada, Sevr Antlaşması'nı onaylayan “Saltanat Şûrası” üyelerinin tamamı Hürriyet ve İtilaf Fırkası'na mensup olduğundan Kurtuluş Savaşı sonlarına doğru, Hürriyet ve İtilaf Fırkası üyeleri İstanbul'da halktan tepki almaya başlayınca, üyelerden Ali Kemal, Rıza Tevfik (Bölükbaşı), Cenab Şahabeddin, üniversitedeki görevlerinden uzaklaştırıldı. Millî Mücadele'nin zaferle sonuçlanmasından sonra, firkanın önde gelen üyeleri yurt dışına kaçınca Hürriyet ve İtilaf Fırkası dağıldı. Kurtuluş Savaşı sonunda üyelerinin pek çoğu “Yüzellilikler” listesine alınarak yurt dışına gönderildi.

⁴ Hürriyet'i Ebediye: 31 Mart Vak'ası'nda ölenler için İstanbul'da dikilmiş olan anıt.

tarafından zincire vurulmak istenen Türk milletinin eşkıyaları bile dağdan inip işgalcilere karşı koydular. Her bölgede kendiliğinden “**Müdafaa-yı Hukuk**”, “**Reddi İlhak**” hareketleri doğdu. Alaşehir, Erzurum, Sivas Kongreleri toplandı. Tek tük şahıslar bir yana, **parti** olarak ne İtilâfçılar, ne İttihatçılar millete güvenemediler. İtilâfçılar Mustafa Kemal’in **vücudunu**, İttihatçılar **ruhunu** tevkif etmeye çabaladılar. İtilâfçılar, Matrut [görevden atılmış] Ali Galipleri vali yapıp, Sivas Kongresi’ni açığa dağıtmak istediler. İttihatçılar, “**Dost mektupları**” ile “**izzet’i nefis’i millimizden** [ulusal onurumuzdan] **fedakârlık**” yapılmasına, milletin toptan Batılı işgalcilere teslim olmasına uğraştılar. Bezirgân İttihatçıların parolası: “**Filipinler gibi**” bir “Amerikan mandası” olmaktı. İngiliz casusluğunu “**Âlem’i İslâmın hamisi**” sayan İtilâfçılar, sarıklı casuslarla “İngiliz mandası” olmayı tapşıırıyordu.⁵ Bir sözle, Türkiye’nin **iki büyük partisi** Türk milletine ölümlerden ölüm beğendirmeye çabaladılar. Çünkü, taşra tefecileri Rahip Fru’lardan⁶ alacakları bahşişleri yüzde yüz faizle işletebilirlerdi. Başkent bezirgânları ise, yabancı mallarının simsarlığı ile Karunlaşabilirlerdi.

⁵ Tapşırmak: Birine bir işi yüklemek, vermek.

⁶ **Robert Frew**, (Rahip Fru) İngiliz ajanı, rahip ve misyoner.

Milli Mücadele döneminde İngiliz İstihbaratı adına çalışan, Mr. Ryan, General Didds, Albay Rawlinson, General Milne, Amiral Calt-horpe ve Amiral Webb gibi memurlar arasında en aktif görev alanlarıdır. Batı Anadolu’da Albay Emiling adıyla faaliyetlerde bulunduğu bilinmektedir.

Mondros Mütarekesi’nden sonra İngiliz haber alma servisi ajanı olarak İstanbul’da bulundu. 20 Mayıs 1920’de İstanbul’da kurulan İngiliz Muhipleri Cemiyeti Başkanı Said Molla ile yakın ilişkiler kurdu ve örgüte gelen parasal destekleri kanalize etti. Anadolu’daki, ulusal direniş hareketinin bastırılmasına yönelik eylemleri kışkırtarak organize etti. Türkiye’den ayrıldıktan sonra İngiltere’de papazlık yaptı.

Onun için **ordulaşan Birinci Kuvayimilliyeye** Devrimcilerimiz, millet ekinimizin içini ayırık otu gibi sarmış olan o meşhur partileri yolup attılar.

Birinci Cumhuriyet

Uzun teferruatla baş ağrıtmayalım. Yalnız en tipik birkaç noktayı hatırlayalım: İkinci Meşrutiyet devrimcilerini Osmanlı derebeyi artıklarının kucağına düşürmek için Batılı devletler, kapitülasyonlar manivelâsıyla İttihatçıların başlarına açtıkları siyasi gailelerden faydalandılar. Birinci Cumhuriyet devrimcilerimize **siyasi** basınç [baskı] oyunu oynayamayan aynı devletler, iktisadi hulûl⁷ politikası yoluna gireceklerdi. Bunu en feci şekilde belirten jest, Lozan Antlaşması'nda kapitülasyonların kaldırıldığı gün, Lord Curzon tarafından yapılmıştır. Lord, salondan çıkarken koluna girdiği İsmet Paşa'ya:

“Mutlak istiklâl için boşuna uğraştınız. Bu (baş ve şahadet parmaklarını birbirine sürtüp göz kırparak) para bizde oldukça er geç kucağımıza düşecek değil misiniz?” demişti.

Bugün, Birinci Cumhuriyet partilerinin sonuçlarına bakarken ister istemez o jest gözümüzde büyüyor. Ve İkinci Meşrutiyet devrinin meşhur partileriyle Birinci Cumhuriyet devrinin meşhur partileri arasındaki kader benzerlikleri bu açıdan insanı şaşırtıyor: Meşrutiyetin “İttihat ve Terakki Fırkası” Birinci Cumhuriyetin **Cumhuriyet Halk Partisi**'dir; Meşrutiyetin “Hürriyet ve İtilâf Fırkası” da **Demokrat Parti**'dir.

Lordun meş'um [uğursuz, kötü] kehanetini unutmamasına imkân bulunmayan İnönü gibi Birinci Kuvayimilliyeciliğin barut kokusunu yeni nesillere getirmiş, iyi niyetli milli kahraman-

⁷ Hulûl: Girme, dâhil olma, içine gizlice giriş. Birinin veya birkaç kimsenin sevgi ya da güvenini kazanmak, içlerine onlardan görünüp girmek.

larımızı tenzih etmek isteriz. Ama, şahıslar bir yana, **parti** olarak CHP ile DP, İkinci Meşrutiyetin İttihatçılığı ile İtilâfçılığı durumundadırlar. Ordu Gençliği'mizde, Resneli Niyazi'lerin ruhu dirilmeseydi işlerin daha nerelere varacağını Allah bilirdi.

Meşrutiyette (başka birçok partiler gibi) Hürriyet ve İtilâf Fırkası, İttihat ve Terakkiden çıkmıştı. Birinci Cumhuriyetin (Millet Partisi gibi) Demokrat Partisi de CHP'den çıktı. Ve birbirinden çıkmış olmayan partiler sistematiğman yaşatılmadı. DP, İtilâfçılar derecesinde ihanete sürüklendi. Ama CHP de, cumhuriyet devrimlerini baltalamakla bu ihanete zemin hazırlamaktan geri kalmamıştı. İndi⁸ sayılmamak için, başkalarının sözlerini şöylece gözden geçirelim:

30 Nisan 1959 günlü Vatan gazetesi yazdı:

“(...) Bunda CHP'nin de, DP'nin de ortaklaşa suçu var. Daha doğrusu iki partinin bir kısım ileri gelenleri, kültür alanındaki yürüyüşü durdurmakta işbirliği ettiler.”

6 Nisan 1959 günlü Dünya gazetesi yazdı:

“İyi hatırlıyorum. DP muhalefet liderleri ellerini kollarını sallayarak valisinden jandarmasına kadar bütün idare cihazından âzami saygı görerek, istasyonlarda karşılanıp uğurlanarak memleketi köy köy, kasaba kasaba dolaşıyorlardı. Neler söylemiyorlardı. Memleket bir zalimin eline düşmüştü. Hürriyet yoktu, hayat pahalılığı dayanılmaz hale gelmişti.” “İnönü'nün bu çeşit faaliyetlere mukabelesi [verdiği karşılık], yeni bir yurt seyahati yapmak, uğradığı illerin valilerine: Muhalefete saygı göstereceksiniz, çalışmalarını kolaylaştıracaksınız” demek oluyordu.

Bu da gösteriyor ki, asil tolerans ve iyi niyet kifayet etmez.

⁸ İndi: Herkesçe kabul edilebilecek bir temele bağlanamayıp yalnız bir kişinin kendi kanısına dayanan.

O, Devlet gücüyle desteklenip, işin içyüzünü bilmeyen halka kahraman gibi lanse edilen sözde muhalefet kimdi?

İnönü **Toprak Kanununu birinci defa** Meclise getirir getirmez, Atatürk'ün hastalığından fırsat bularak, başbakanlığa sıçrayan Celal Bayar hizbi... Atatürk'ün ölümünden sonra da, Ordumuzun uyanıklığıyla tekrar iktidara çıkan İnönü, Toprak Kanununu ikinci defa Meclise getirir getirmez Amerikan desteğinden fırsat bularak, milli kahraman edası ile ağır gövdelerini okkalatan aynı Celal Bayar hizbi...

Celal Bayar kimdi?

“Cemaziyülevvelleri”⁹ bir yana, 6 ay başbakanlıkta kalınca İş Bankası'ndan 60 bin lira dolandırmış; bu hırsızlığını **iptal** ettirmek için İnönü'den şefaet dilenmiş olan adam. Bunu bizzat Sayın İnönü Büyük Millet Meclisinde, sonradan açıkladı.

Bu adamın 10 yıl iktidarı ele geçirirse yalnız aynı İş Bankası'nda 103 milyona sahip çıkacağı beklenemez miydi?

Celal Bayar'ın arkasında kimler vardı?

Göbek bağları Lord Curzonların iki parmağı arasına takılı bankalara dayanmış tefeci haciağalar... Bunu da gene CHP'nin Genel Başkan Vekili ve İçişleri Bakanı, Toprak Kanunu dolayısıyla itiraf eder:

“Büyük arazi sahiplerinin elinden icabında topraklarından bir kısmının istimlâk edilerek alınacağı şeklinde kanuna bir hüküm koymak, yurttta devamlı huzursuzluk yaratmış ve büyük arazi sahiplerini aleyhimize çevirmişti.” (Hilmi Uran, **“Tek partiden demokrasiye”** Dünya, 8 Kasım 1958)

Bu **büyük arazi sahipleri** kaç kişiydiler?

Başbakanlık istatistiklerine göre 4700 toprak ağası ile 418 toprak beyi...

⁹ Cemaziyülevvel: Bir kimsenin herkesçe bilinmeyen, geçmişteki kötü bir yönünü ya da kötü durumunu bilmek.

Nasıl oluyor da 500 bin kişilik ordusu, 500 bin kişilik memuru olan bir ülkede o hırsızlar hizbiyle bu uğursuz 5118 derebeyi artığı “**devamlı huzursuzluk yaratmış**” bulunabiliyor? Ve azınca, “25 milyon kişi içinde 1500 Harp okullu nedir? Orduyu da yok ederiz” tehdidini savurabiliyor?

Bir avuç Tefeci-Bezirgân ve Levanten nüfuzuna uğramış partilerin **siyaseti tekellerinde** tutabilmeleri sayesinde, Meydan yalnız böyle partilere boş bırakıldıkça, onlar her zaman birkaç yavuz hırsız Menderes bulacaklar, aynadaki endamlarına bakıp, ev sahibi olan milleti şu haykırmalarla şaşırtacaklardır:

“**Hicap duyulması icap eden cihet** [utanç duyulması gereken yön], **Anayasa hükümlerini çiğneyerek, vatandaşlık hak ve hürriyetlerini ve insanlık haysiyetini tekmelemektedir. Hicap duymak mevkiinde bulunanlar ise [utanç duyması gerekenlerse], programlarının vaat ettikleri millet hâkimiyetinin üstüne oturan kâr’ı kadim [eski zaman işi] yeni derebeyleridir.**” (13.06.1948’de Menderes’in çektiği söylev)

Ve bu, dünyada cidden eşi görülmedik utanmazca **maskeleye**, yeryüzünün en **örgütsüz** “kitlesi” bulunan Türk milletini ister istemez aldatacaktır.

Çünkü -gene biz söylemeyelim- gelişigüzel, 19 Ekim 1958 günlü Cumhuriyet gazetesinin başyazarından okuyalım:

“**1908’den beri yurdumuzda görülen iktidar savaşları hiçbir zaman sosyal ve ekonomik davalar üzerinde partilerin belli prensipleri benimseyip bir doktrin partisi halinde gelişmelerine yol açmamıştır. Türkiye’de aşırı sağ ve sol partiler kurulması yasaktır. Ortadakiler de altı okun ışığında nazarî [teorik] olarak birbirlerine benzerler. Bunlardan sadece bir tanesi, iktidarı elinde tutan parti, vaatlerini unutmuş olmakla ötekilerden ayrılır. Geri kalanlar hep hürriyet sevdalısı, demokrasi hayranıdır. Yapabildikleri,**

yaptıkları gidenin yerini almaktan öteye geçemez ve böylece sürüp gider.”

Gestaposuyla, çapuluyla DP'den daha aşırı sağ parti mi olur?

Gerçekte, 1908'den beri bizde Batılı anlamında **parti** yok, başına kuvvetli bir şef geçmiş aşiret örgütleri vardır. Şef, fevkalbeşer [insanüstü] ülkücü kaldıkça, iyi şeyler olmuştur. Kurtuluş savaşlarının ateşi küçüldükçe, şef de fâni insanlığına kapılmış ve Tarihin bütün fatihlerinde görüldüğü gibi, aşiret ehlinin “**hazariyet**”¹⁰ (nehdat, [barışçıl]) temayülleriyle [eğilimleriyle] sürüklenip gitmiştir.

¹⁰ Yerleşik düzende yaşayanların yaşayış şekli ve tarzlarına ait, şehirli. Dinginlik ve istirahat zamanlarına ait. Barış ve güvenle ilişkili.

III - Ne Yapmalı?

Türk Ordusuna Dayanan Birinci Kuvayimilliyeye Devrimcilerimiz: “İttihatçı”, “İtilâfçı” tahterevallisini yok ettilerdi. 27 Mayıs 1960 gecesi iktidara gelen **İkinci Kuvayimilliyeye devrimcilerimiz** da aynı Türk Ordusunun içgüdüleriyle “Demokrat”-“Halkçı” çekişmelerini yasak ettiler. Parti ocak ve bucaklarını kaldırdılar. Temiz, ülkücü vicdanlarıyla daha ilk günü: 3 ayda iktidardan çekileceklerini açıkladılar. 25 Haziran günü tekrar: **“Bir karşılık beklemeden vatan ve milletin mutluluğuna ve milletin egemenliğine”** kendilerini adadılar. Bilim uğruna **Üniversiteye**, kamuoyu uğruna **basına** kart blanş (carte blanche-açık bono) verdiler. Feragat ve iyi niyetin bu derece yücelmiş göz yaşartıcıdır. Ancak bugün Üniversite, basın ve meşhur partiler şu iki telkine inanmış görünüyorlar:

1- Meşruiyet kavrayışı: Bilhassa meşhur siyasi partilerle, herhalde onlara bakan Üniversite: DP’nin sonradan sapıttığını, yoksa **“menşenin** [kökeninin] **meşru”** olduğunu yayıyorlar. Üniversite, siyasetle uğraşmaktan uzak tutulduğu için konuyu incelememiş olabilir.

Fakat DP’nin menşesini siyasi partiler herkesten iyi bilseler gerektir. Denize itilip düşürülenin yılanı sarılması, yılanı “meşru”laştırabilir mi? Bu yanlış kavrayış, korkunç sonuçlara kapı açabilir. Eğer DP’nin menşesi meşru ise, önce kabahat DP’de değil, millette demek olur, ondan sonra, yarın gene 10 yıl önce DP’nin başladığı gibi yola çıkılacak demek olur...

Tanrı Türk milletini böyle meşruluklardan korusun... Yoksa, 10 yıl sonra, kahraman Türk Ordusu gibi bir Herkül için bile Augias’ın ahırlarını temizlemek belki çok geç ve güç olacaktır.

2- Kitle kavrayışı: Gene **Dinozorlar** kadar “büyük” partilerimizle, onları meşhur eden basınıımız, Tefeci-Bezirgân DP diktatörlüğünü **“kitle istibdadı”** gibi görüyorlar.

Bu **kitle** saçması, **meşruiyet** saçmasının kaçınılmaz serpintisidir. Onlara göre: Mademki DP “**çoğunlukla**” iktidara gelmiştir (muhalafet % 52 oy almış iken, hangi çoğunluktan bahsediliyor bilinmez) ve mademki bu çoğunluğu sağlamak (millet içinde azınlıktayken, Mecliste beşte dört çoğunluğu sağlamak: CHP seçim kanunu) **meşru** sayılabilir. O halde kabahat DP’de değil, **kitededir**. Aman kitleden korkalım:

“Siyasi partiler artık köylere kadar teşkilâtlanmadan vazgeçmelidirler. 1908’den beri geçirdiğimiz tecrübeler, milleti son yuvasına kadar ikiye, üçe bölmenin ne kadar kötü neticeler verdiğini göstermiştir.” (Falih Rıfkı Atay, “**Siyasi partiler meselesi**” Dünya, 21 Haziran 1960)

Görüyoruz, birbirinden çıkma bu iki sakat mantık, yarım yüzyıllık deneyimlerimizden en ters sonuçları çıkartmamıza: 50 yıllık bocalamalardan sonra, bizi halk düşmanlığına kadar sürükleyebilir.

İkinci Kuvayimilliyeye Devrimcileri, bu alanda: Birinci Cumhuriyetin İttihatçı ve İtilâfçılarından veya Meşrutiyet ulema [bilginler] ve üdebasından [yazarlarından] ders almaya muhtaç değildirdiler. Kitlelerin Tefeci-Bezirgân çetesinden ne kadar tiksindiği, 27 Mayıs Devrimi’ni nasıl candan selamladığı gittikçe daha iyi anlaşılacaktır. Bütün dava: kitleyi İkinci Meşrutiyetten sonra ve Birinci Cumhuriyetten sonra olduğu gibi hayal kırıklığına uğratmamaktadır. Bu da, çok uzağa gitmeksizin, **Birinci Kuvayimilliyecilerimiz** adına 18 Eylül 1921 günü, Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal imzasıyla sunulan **Halkçılık Programı** ile olur.

Halkçılık Programı’nın ne olduğunu Birinci Millet Meclisi tutanaklarından herkes okumalıdır.

18 Kasım 1920 günü bir milletvekili diyordu ki:

“Gözümüzün önünde akan kanların, yıkılmış evlerin, köylerin eninlerinin [inlemelerinin] tesiriyle kendiliğimizden

ıslâh [reform] ve inkılâp [devrim] zaruretini anladık. Meclis-i âliniz [Yüce Meclisiniz] müdafaa için toplanmış olmakla beraber, bu memleketi, bu milleti yaşatmak için en iyi esas nerede ise onu bulmaya ve ledelhâce [ihtiyaç duyulduğu zaman] her şeyde inkılâp yapmaya, her şeyi, her şeyi yapmaya karar vermiştir. İşte hükümetin Halkçılık Programı altında meclis-i âlinize sevk ettiği program bu fikirlerin mahsulüdür.”

Aynı gün bir başka milletvekili şöyle haykırıyordu:

“Şimdiye kadar memlekette teşekkül etmiş meclisler daima *güzideler* [seçkinler] sınıfından teşekkül etmiş meclislerdi. Halktan kimse gelmiyordu. Efendiler, memleket demek o memleketin iktisadiyatı demektir. Hiçbir zaman o memleketin yalan yanlış politikacıları demek değildir. Fakat o memleketi sapanıyla, elinde mübarek çekiciyle çalışan demircisi, çiftçisi temsil eder. Ve memleket onlardan terekkep eder [birleşmesinden oluşur]. Memleket mânâsı onlarda mün-demîştir [içkindir]. Ve o tabaka re’sikâra [iktidara] gelmedikçe bu memleketin mukadderatını doğrudan doğruya eline almadıkça, hülâsa [kısacası], doğru yürümesine imkân yoktur.”

Milli Birlik Komitesi haklı olarak “**Demokratik Cumhuriyeti yeni Anayasaya göre düzenlemek**” ile “**iktidarı yeni meclise devretmek**”i iki ayrı cümle halinde adlandırmıştır. Çünkü, İkinci Cumhuriyete yeni Anayasa ile düzen vermedikçe iktidar yeni meclise devredilirse, bugünkü sosyal sınıflarımızın eşitsizlikleri, siyasi partilerin örgütleri ve basının seviyesi altında ne kadar teminata bağlansa Anayasanın işlemez ölü düsturlar [kurallar] haline sokulmasından çok korkulur. Anayasa ile işin bitmeyeceğini, Birinci Kuvayimilliyeciler **Halkçılık Programı** tartışmalarında şöyle belirtmişlerdi:

“Parlamentoların kabulüne ve Kanun’u Esâsî’nin (Anayasanın) alkışlarla tasdikine rağmen bir tabaka vardır ki, memleketi omuzlarında taşıyan bir tabaka vardır ki, o daima esaret altında inlemiştir. Efendiliğe nail olamamıştır. O sefalet içinde inlerken burjuva tabakası, onun önüne çıkmış, elindeki Kanun’u Esâsî (Anayasa) ile, o zavallı tabakanın önünde istihza [alay] etmiştir. Bizim memleketimizde de bu böyle olmuştur... Bütün Kanun’u Esasilere, bütün şekli meşrutiyete rağmen yürümesi imkânı yoktur. Zavallı halk, Kanun’u Esâsîlere rağmen esirdir. Gene inlemektedir, gene aç ve sefildir.”

Eski seçim kanunu için, Birinci Cumhuriyet kanunlarının babası sayılan Mahmut Esat şu eleştiriyi yapmıştır:

“Bu memleketi yapan tabakayı buraya getirir bir vasıta olmadığından dolaydır ki eski kanun bugünkü emellerimizi mevkii fiile [yürürlüğe] koyamaz. Yani bu memleketi kurtaramaz. Bu memleketin halkını efendi yapamaz. Ve bu memleketin halkı bu usûl ile gene asırlarca yalnız politikacılığı, serser politikacılığı kendilerine sanat ittihaz etmiş [olarak görmüş] tabakanın elinde inler.”

“Halkçılık Programı’nın gerçekleşmesi için ilk şart: kitleden korkmamak, halka inanmaktır. Ya kitle bizi anlamazsa? Yalan. Kitle her şeyi anlar. Ordu: Millet kitemizin özü değil midir? Denecek ki: iyi ama Birinci Cumhuriyetin demokratik prensipleri kitlece benimsenmemiştir. Bu da yanlış... Kitle demokrasiyi benimsememiş değil, demokrasi kitleye benimsetilmemiştir. Atatürk’ün Pasinler Kaymakamına bağırduğu gibi: **“Oğlum! Tamim ile inkılâp [genelgeyle devrim] olmaz...”** Günahlarımızı örtmek için, kalem efendisi içgüdüleriyle suçu kolayca halka yüklemeyelim. Halka iftira, halk düşmanlığımızın acı ve saldırgan dışa vurmasıdır.

Halkımız cumhuriyet prensiplerine beklendiği kadar ısınmadıysa bunun başlıca sebepleri siyasetimizdedir.

Son zamanlar, demokrasi prensipleri için yaptığımız gibi, cumhuriyet prensiplerini bir ipliğe dizip tespah çekmekle kendiliğinden hayata geçirtiveririz sandık... Hâlbuki bu Ortaçağ skolâstiği, halkçılığı ve cumhuriyeti halka uzaktan koklatmakla yetinmeyi kendi çıkarlarına uygun gören bezirgân ve tefeci oligarşisinin en kutsal gerçekleri soysuzlaştırma usulüdür. Değil yalnız Türkiye’de, dünyanın en ileri ülkelerinde dahi, halk yığını her fikri dişine vurarak dener. Millet, elle tutulacak maddi eser, dişine dokunacak nesne arar. Kuru lâfa inanmaz.

Şöylece hatırlayalım:

Milliyetçiyiz, dedik: Ekonomimizin temelleri yabancı firmaların yerli levanten temsilcileri elinde: (meselâ, Fransa ile dış ticaretimizdeki temsilcilerin 103 tanesinden 97’si Hayım, Kırkor, Kosti; toptancılar öyle, sanayiciler öyle, bankalar hepsinden beter öyle) kaldıkça, sözde kalmış olmadık mı?

Devrimciyiz, dedik. Köyde toprak reformu isteyen İnönü’yü bile taşa tuttukça, şehirde işsizliği kaldıracak sanayiye kuramadıkça, sözde kalmış olmadık mı?

Devletçiyiz, dedik. Devlet fabrikalarını kendilerine satmayı teklif ettiğimiz işverenler, personelin üçte ikisini taburcu edeceğiz deyince, bu iktisadi devlet teşekkülleri fiyat arttırmada öncü kesilince, sözde kalmış olmadık mı?

Halkçiyiz, dedik. Her karakola düşen iki kişiden biri rüşvet vermeye, ötekisi dayak yemeye katlanınca, sözde kalmış olmadık mı?

Cumhuriyetçiyiz, dedik. Yukarıdan tayin edilip bezirgân ilânlarıyla reklam edilmiş, tanımadığımız listelere toptan oy vermekten ve dört yıl kadere boyun bükmekten başka bir şey elimizden gelmedikçe, sözde kalmış olmadık mı?

Nihayet, bütün bu eksiklerin üzerine tüy dikercesine, bir yanda “**Laikiz**” derken, ötede bütün partiler, hükümetleri ve basın batıl itikat [boş inanç] demagojisi yaparak efkârı [kamuyunu, düşünceleri] morfinlemeye çalıştıkça sözde kalmış olmadık mı?

Beri yanda vatan sathını kaplayan bankalar, ticaret odaları, sanayi odaları, ziraat odaları, şirketler, birlikler, (köylünün köy bankası dediği) sözde kooperatiflerle dişlerine, tırnaklarına kadar örgütlenmiş imtiyazlı 10.000 kişi, Osmanlılıktan beri geniş köylü yığınları içinde babaşahça derebeyliği tefecilikle perçinlemiş nüfuzlu 5000 kişi, devlet içinde devlet kurmuşlar, cumhuriyet prensipleriyle halk arasında, demir perde yetmemiş, batıl itikat [boş inanç] perdesi germişler...

Yüzde yetmişi, yazma bilmez, yüzde 29’u Şahmeran’dan başka okuduğunu anlamaz halk yığınları çil yavrusu gibi dağınık ve örgütsüz...

Demokrasimizin, Türkiye Halkı kadar uygarlığa susamış gür bir kaynaktan nasıl mahrum bırakılacağı kolayca anlaşılabilir mi? Halkın bereketli inisiyatifi, bilinçli örgütü ve aktif işbirliği işlemez olunca, irtica ister istemez ağır basmaz mı?

Bu şartlar altında, Milli Birlik Komitesi (İkinci Meşrutiyetçilerin Hürriyeti İtilâf ve **İttihadı Terakki Fırkalarına** bakmayan Atatürk’ün **Halk Partisini** kurduğu gibi), bütün milleti Prejüsesiz [önyargısız] çağıracağı bir **İkinci Kuvayimilliyeye Partisi** kurmalıdır.

Birinci Kuvayimilliyecilerin, acil savunma durumlarıyla geciktirip sonra da unuttukları ilk **Halkçılık Programını** kitaptan hayata geçirmelidirler. MBK’dan 30 Mayıs ve 15 Haziranda tebliğ edildiği gibi: “**Milli devrim hiçbir şahsın; hiçbir zümrenin lehine yapılmış bir hareket değildir... Hiçbir şahsa, hiçbir zümreye karşı değildir.**”

Sayın Cemal Gürsel'in dediği gibi: **“Batı dünyası uzayın derinliklerine doğru sefere hazırlanırken, bizler hangi noktadayız? Bunu hepimiz iyi biliyoruz.”**

Birinci Kuvayimilliyeye seferberliğinde olduğu gibi: yedisinden yetmişine, çobanından mareşaline kadar, demir çarık, demir asa: **Ucuz Devlet-Bilinçli Ticaret-Toprak Reformu** uğruna, İkinci Kuvayimilliyeye seferberliğine çıkmalıyız.

Böyle bir çağrıya, bütün gençlik başta olmak üzere bütün millet koşar. Hatta, çıkmazı gören iyi niyetli Tefeci-Bezirgân fertler bile bu insancıl ve medenî kurtuluşa katılabilirler. Birer kabuktan ibaret kalmış, mevcut İkvanadon'lar kadar “büyük” partilere gelince onlar da en sahici halk çocuklarını ve hürriyetçi azimlerini doğan gerçek Milli Kurtuluş hareketine vakfedebilirler. Yoksa, topal eşekle kervana katılamayız.

Siyasi basamağı aşamamış olduğu için tehlikeye düşen milli kurtuluşumuz: iktisadi, toplumsal alanlarda tamamlanınca “fezaların [uzayların] derinliklerine doğru” yücelir.

06.07.1960

**İnkılâpçı [Devrimci]
Milli Birlik Komitesi'ne
İkinci Açık Mektup**

Mister THORNBURG
Doktor SAHACHT
Herr ERHARDT
Von PAPEN
Profesör BAADE vb. vb.nin
ECNEBİ [YABANCI] RAPOR'ları yanında adsız bir
Türkün
YERLİ-MİLLİ RAPORU

İçindekiler

- * MBK'nin çabuk çekilmesi fikri "LONDON PRESS SER-VİS" in Türk basınına her gün için sunulan yayınından yankıdır.
- * Altından iki misli pahalı Dolarla yaptığımız alışveriş uçurumu.
- * Dış Ticaret açığımızın YÜZ MİLYONLARCA zararı, be-zirgân KAPİTÜLASYONlarının maskeli kalıntısıdır.
- * Dış yardımın ASKERİSİ: Maliyemize yıkım, İKTİSADİ-Sİ: Sanayimize yıkım oldu.
- * Toprak Reformu KURU TOPRAK DAĞITMAK değildir. Sahici, örgütlü-halkçı reform, milli gelirimizi 2 ilâ 6 milyar artırır.
- * Şuurlu Ticaret: SANAYİLEŞMEK emrinde TEŞKİLATLI MİLLET'in KOOPERATİFLEŞTİRME ve DEVLETLEŞTİR-ME görevi ile kurulur.
- * İŞSİZLİK= (PAHALILIK+TEMBELLİK): Yabancı ağır sanayisine haraç vermekten ileri gelir.
- * Ekonomisiz kültür: Yapma çiçek olur.
- * Siyaset korkumuz: Hasta gözü, tedavi niyetine kör etmeye benzer.
- * Sivil, asker yurttaşa siyaset yasağı koymak: PEÇE ile iffet [namus] korumaktan farksızdır.
- * Doktrinsiz parti: -Hâşâ min huzur- pusulasız gemi, harita-sız kurmay demektir.
- * Türkiye'de yerli-milli doktrin partisi hayal değildir.

Devrimci Mili Birlik Komitesi'ne
İkinci Açık Mektup

Aşağıdaki olaylar, elbet Milli Birlik Komitesi'nce bilinmeyen şeyler olamaz. Ancak, olayların yorumunu bir de bu açıdan sunmakla vatan, millet ve vicdan borcumu yerine getirmeklİğime müsaade edeceğinizi saygı ile umuyorum.

I- MBK Çabuk mu Gİtmeli?

Her devrim için iktidara gelmekten çok, iktidarda kalmak güçtür. 27 Mayıs hareketinin milli bir devrim olmasını çekemeyen beylik muhalefetimizle, beylik basınımızın pes perdeden tezleri şudur:

1) MBK: Anayasa, seçim kanunu ile sabıkların davasından başka işlere sakın dokunmayın,

2) MBK: çabucak tarihe karışsın.

Her gün başka temayla tazelenen bu tezin açıklanmayan özeti:

1) İnsan haklarını “KANUN” tâbût-üs-sekînesine¹¹ gömüp hayata geçirtmemek,

2) Taş atıp kol yormadan, eski tas, eski hamam, iktidara konuvermek.

Bu, suçüstü yakalananların psikolojisidir. O baylar unutuyorlar ki, insan haklarının millete sunduğu “İSYAN HAKKI”nı kullananlar kendileri olmadılar. MBK, Menderes çetesinin elinden iktidarı kopartamayanlara iktidar yolunu açmak için silaha sarılmadı. Bilâkis Ordu, prensipsiz politika kör dövüşü ve meşruiyet demagojisiyle yurdu uçuruma sürükleyenlerin mahalle kavgalarını durdurarak, millete **iktisadi** ve **toplumsal** bir yol açmak için olaylara el koydu.

Öyleyse, MBK’yi ısıramayınca alkışlayanların bu telaşları nedendir?

Niçin hâlâ

“Arzu ettiği **eşkâle** koyup **mânâyı**

“Hokkabazlıkta **“Süreyya”**yi **“Serâ”** gösteriyor.

“Ne maharet ki **Tamiminde cenab-ı Câhit**

“**Karayı ak, akı isterse kara** gösteriyor!”

¹¹ Tâbût-üs-Sekîne (Tâbut-ül Ahd): Hz. Musa’ya gelen kutsal buyrukların içinde saklandığı sandık.

8 Temmuz 1960 günlü “**London Press Service**”deki “Basın yorumu” daha açıkça itiraf ediyor:

“Türkiye’nin askerî idareden sivil idareye geçişinin uzayacağı -yahut, belki de- tam olmayacağı gibi bir ihtimal Times’i tedirgin etmektedir.”

Demek telaş, yabancı kokuyor. Gerçi yabancı dahi, baylarımız gibi, eldivenli konuşuyor:

“Türkiye’de henüz ikinci ayını bile doldurmamış olan yeni rejim, Times gazetesinde dostça bir ilgi uyandırmaktadır.”

Ama ne imiş o “dostça ilgi?” denince, yabancıнын iki maksadı sırtıyor:

BİRİNCİ KASIT:

“Gazete, hapsedilmiş bulunan Demokrat Parti önderlerinin birkaçını ölüm cezasının gölgesi altına getirmek amacını taşıyan “Mâkable şümüllü” [geçmişe yönelik uygulanan] kanun çıkarılmasına yakınıyorsa da, şimdiki bakanların adalet ve adaletin bağımsızlığı konusunda söyledikleri sözlerle uygun hareket edeceklerini ummaktadır.” (London Press Service, basın yorumu)

Önce: demek, yabancı dostlarımız Geçici Devrim Hükümetini, daha şimdiden MBK’ye karşı çıkmaya çağırıyor. Komite kanun çıkaradursun, bunu uygulayacak bakanlar **“adalet”** adına bildiklerini okumalıymışlar... Tıpkı bundan önceki Anayasa hükümleri yanında, devlet adamlarının kanun üstü davranışları gibi!..

Sonra: Vaktiyle 146’ncı madde suçuna iştirak edenler de aynı cezayı giyiyorlardı. O hükmü millete karşı yıllarca yalın kılıç kullananlara sıra gelince, iştirak edenler “ölüm cezasının gölgesinden” kurtarıldılar. Bu “mâkable şümüllü” şefkati yabancı dostlar neden belirtmiyorlar?

Onların felsefesine göre: bir yaşlı adamı satın al, Devletin başına geçir, milleti yıllarca soydur, ezdir. Çapulculara karşı isyan başarı kazansa bile en soyut hak isteyen genç ağızlara kurşun sıktırın yaşlı adamlara “ölüm cezasının gölgesi” dahi gösterilemeyecektir. Eldeki beylik basın ve beylik muhalefet ortalığı kapladığı sürece nasıl olsa şefkat damarları kabartılır. Mahşer günü canları kurtarılanların, ileride usturuplanacak bir aflla hürriyetleri de bağışlanıverir. Çapul yeniden eski hızını bulur, hatta geçer. Ve yabancı “dostlar”: geçmiş gelecek kullarını ebediyen garantilemiş bulunurlar.

İKİNCİ KASIT:

Yabancı dostlar hangi sebeple askerleri hazmedemiyorlar?

“Birçok sebepler arasında Times, son derece kötü olan iktisadi ve malî durumların sözünü etmektedir.”

Yani gene eski hikâyeye geldik: **Uzmanlar meselesi!** İktisadi durumumuz “son derece kötü”. Bu durumdan kurtulmamız için askerlerin aklı ermez, gücü yetmez. Yabancı aklını ve yabancı parasını ise, dostlar, millet içinden ansızın fişkırmış MBK yiğitlerine kolayca emniyet edemezler. Eski **sivil** ahbap çavuşlarına daha çok güvenirler. Çünkü onlarla iyi, kötü içli-dışlıdır. Menderes daha geçen gün bağırmanın mıydı:

“Borcu biz aldık. Herkes borç alamaz. Borcu adamına verirler!”...

Yabancı dostlarımız “**adamlarını**” arıyorlar.

Onlara göre MBK ne yapmalıdır?

Büyük sömürgeci İngiliz İmparatorluğunun sözü geçer akıl hocası Times:

“Ordunun şimdiki halde pek büyük olan itibarının tümünü ortaya koymasını” sırf ve sadece **“Deflasyoncu bir kemer sıkma programı”** ile yetindirmek istiyor.

Kısacası: MBK'ye: "Aman, hiçbir şey yapma!" diyemeyenler, Gordiyos'un kördüğümüne çevirdikleri para oyunu çıkmazını ısmarlıyorlar. Çünkü derin iktisat olaylarını yüzeyde kalan "Enflasyon"- "Deflasyon" mekanizmaları daha kestirmeden aşındırır. Nitekim, beylik basın ve beylik muhalefetimiz de söz-birliği etmişler: MBK'nin bütün işini gücünü bırakmasını, yalnız maarif, ahlâk, zihniyet, lâiklik, öz Türkçe, kara çarşaf, Türkçe Kur'an, Arapça ezan vb. gibi uzun vadeli açmazlarla uğraşmasını diliyorlar. Bütün bu çabalar, vurguncularla, tefeci hacıağaların cahil kalabalığı MBK aleyhine sinsice kışkırtmaları için maskelenmiş bir "tuzak"; dikkati köklü iktisat ve toplum problemlerinin en yakıcılarından en entipüftenlerine doğru çekip, esastan uzaklaştırmak için icat edilmiş, fakat herkesten iyi askerlerimizin bildikleri bir "**oyalama taktiği**" değil midir?

II- Enflasyon Niçin Geldi?

Yabancı dostlar “deflasyon” isterken ne yapıyorlar?

Söze değil, işe bakalım... Türk parasının düşük olması (enflasyon), yalnız “kemer sıkma” programımız bulunmadığından, kendi suçumuz mudur?

Viyana’da 15 Haziran 1953 günü “Milletlerarası Ticaret Odası Kongresi” toplanmıştı. Burada, Amerikan delegesi mister Fortney, 1 ons (28,35 gram) altının gerçekte 70 dolar etmesi gerekirken, piyasada 35 dolara geçtiğini belirterek dedi ki:

“Şimdi mesele şunu bilmektedir: altın fiyatı, biz henüz vaziyete hâkim iken mi, yoksa kıyamet ortasında mı değiştilecek. Vakit kaybından sakınarak, dikkatle, milletlerarası altın etalona [ayara, ölçüye] dönüşü hazırlamaya karar verirsek, beher onsu 70 dolara tespit edilecek olan altın fiyatı, şüphesiz hedefimize varmamıza imkân verecektir. Tersine, vaziyete hâkim olmayı elden kaçırdığımız ana kadar beklersek, altın fiyatı kıyamet ortasında değişecek o zaman anormal derecede yüksek bir seviyeye ulaşma tehlikesi başgöstecektir.”

1953’te yapılan bu ifşâdan beri, dünya altın üretimi artmadı, eksildi: 1940 yılı 2200 milyon dolarlık altın üretimine karşılık 1958 yılı 1049 milyon dolarlık altın üretilmiştir. 18 yılda yarı yarıya azalış. Beride Amerikan doları kâğıt olarak hemen olduğu gibi kalmıştır. Amerika’da milli gelir 1954 yılı 301,8 milyar, tedavüldeki para 134,4 milyar dolardı. 1958 yılı milli gelir 366,2 milyara çıkmışken tedavüldeki para 143,8 milyar geçmedi. Orantılayalım: Amerika’nın 4 yıl içinde milli geliri % 21, para hacmi ise % 7 artmıştır.

Bir de kendimize bakalım. Görünüşte milli gelirimiz 1950 yılı 8,1 milyar iken, 1957 yılı 20,5 milyar (% 253 artış: “Görülmemiş kalkınma!” Ama bu câri fiyatlara göredir. Reşat altına göre milli gelirimizi 1950 parasıyla ölçersek, 6,8 milyara

(% 26, dörtte bir) düşmüş buluruz. (Gerçekte milli gelirimiz artmamış, yalnız bir sürü çapulcu, milletin küçük varlıklarını talan ederek apartmanla, kadillakla refah gösterisi yapmıştır)... Bu sırada tedavül eden paramız ise, 1945 yılı 965 milyon iken, 1959 Ekiminde 3 milyar, 854 milyon küsur liraya çıkmıştır. (Ve bütün sancılarımız: ticaret açıklarımız, borçlarımız, halk yoksulluğu ile birlikte kanunsuzluklarımız, kültürsüzlüklerimiz, ahlâksızlıklarımız almış yürümüştür.)

Kısacası: Amerika’da paranın “Deflasyon” yapmasıyla Türkiye’de “Enflasyon” yapması birbiriyle ilgisiz tesadüfler midir?

Bilindiği gibi bir matah [meta] olan paranın altınla ayarlanan bir gerçek değeri vardır; bir de para fiyatı: o, paranın arz ve talebiyle artar, eksilir. Dolar fiyatının, dünya piyasasında altın değerinden 2 misli pahalı olması, dolar talebinin dolar arzına göre çok yüksek bulunduğunu gösterir. Doğrusu, dünyada pek çok ülke, dolarla alışveriş etmek zorunda bırakılmışlardır. Nitekim, bugün, bütün Amerikan dünya politikası: Amerikan dolarının, o Fortney’i bile tedirgin eden, yapma iki misli fiyatını düşürmemek amacı uğruna düzenlenir.

Biz bu düzenin içinde miyiz?

Evet.

“Hür dünya” başlıca iki para bölgesine ayrılmıştır:

- 1- Sterlin bölgesi,
- 2- Dolar bölgesi.

Türkiye vaktiyle sterline tabi idi. İkinci Cihan Harbi sonunda cılız düşen İngiltere, Yunanistan ve Türkiye’de bırakacağı **“boşluğu”** doldurmak üzere Amerika’yı çağırdı. Türkiye pazarı sterlin tabiiyetinden [uyruğundan], dolar tabiiyetine [uyruğuna] geçti.

Aziz milletimizin cömert huyu çabuk unutulucudur. İkinci Cihan Savaşı’ndan beri 15 yılda 2 defa kendi hükümetimiz Türk parasını katliama uğrattı. Birinci katliamda: İsmet İnönü’nün

tek partili CHP başvekili Recep Peker, bir gecede Türk parasını 1 misli düşürdü. İkinci katliamda: Celal Bayar'ın çok partili DP başbakanı Adnan Menderes, bir gecede Türk parasını 2 misli düşürdü. Bu katliamlara hep “**ayarlama**” denildi.

Kime ayarlandık?

Yeryüzünde gerçek değerinin iki misli pahalı satılan Amerikan dolarına...

1955 Kasımında resmi kurla bir Amerikan doları 280.30 kuruş, bir sterlin 784 kuruş iken, bir efektif dolar 1120, bir efektif sterlin 1018 kuruştur. Başka deyimle: resmî kurumuzu göre bir sterlin -tıpkı cihan piyasasında olduğu gibi- 280 sent eder. Lakin efektif (sahici alım satım) piyasamızda 1 sterlini 90 Amerikan sentine alıp satmışız. Dünyada 1 sterlin gene 280 senttir. Biz dolar arama derdiyle, kendi paramız gibi sterlini de 3 misli düşük alıp satmışız.

İşte bütün milli ekonomimizi ve dolayısıyla iç-dış ticaret ve siyasetimizi allak bullak eden Ali Cengiz oyunu, bu yabancı para oyunu ile başlar.

Dışarıyla alış veriş yaptık mı, Merkez Bankamız bizi dolar bulmaya zorlar. Doları biz, talebini arttırarak, 2 misli pahalı aldıkça, Türk parasının değeri, Amerikan parasının fiyatı yanında ebediyen yarı yarıya düşük kalır. Biz ve bizim gibiler dolardan başka parayla alış veriş yapamadıkça, doların talebini, dolayısıyla da dolar fiyatını yükseltiriz. Amerika ve bütün dünya hiçbir vakit Türk parası aramadığı için, paramızın arzı pek çok, dolayısıyla da Türk parasının fiyatı daima alçak olur.

Dışarıya sattığımız her Türk malı, dolarla ölçüldüğü için, değerinin yarısı kadar fiyatlanır. Dolarla dışarıdan aldığımız her yabancı malı bize gerçek değerinin **İKİ MİSLİ** pahalıya oturur.

Bir sözle, Türk parasının “ENFLASYON”u, yabancı dost parasının “DEFLASYON”u ile sıkı sıkıya bağlıdır. Her yıl Türkiye 2 milyarlık mal ihraç etse, elimize 1 milyar yabancı döviz

girer. Her yıl ÷lkemize 1 milyarlık yabancı malı sokmak için 2 milyar para öderiz.

Bu, gözle görünmeyen iktisadi kapitülâsyondur. Öyle bir “cercele vicieux: rezil çember”dir ki: kırılmadıkça, ne yapsak iktisat adlı can damarlarımız kanayacaktır. Ticaret açığımız **normalce** kapanmayacak, paramızın değerden düşmesi **lehimizde** önlenemeyecek, “boğazımızdan iki adam boyu borçlarımız **kanımızın kuruması** pahasına bile güç azalacaktır.

Demek bize, serinkanlılıkla “deflasyoncu kemer sıkma” öğüdünü veren “dostlar”dır. Şayet içlerinden alay etmiyorlarsa, ciddî ciddî istedikleri şey, Yunan mitolojisindeki Danaye'nin fiçisini doldurmamız, kalburla su taşımamız masalıdır.

III- Bilinçsiz Ticaret Nasıl Gitmiyor?

1950 yılı, milli gelirimiz 8 küsur milyarken dış ticaretimizin tutarı 2,5 milyardı. Milli gelirimizin üçte birine yakın. Yukarı ki kambiyo şartları altında bu derece önemli dış ticaretimizin 27 yıllık gidişi ibretle doludur.

Cumhuriyetin ilk 3 yılı, 4 yıllık I'inci Cihan Savaşı, 4 yıllık İstiklâl Savaşı yeni bitmiş. İktisaden en zayıf günlerimiz. Ona rağmen dış ticaretimiz henüz bataklık şuuruzluğuna düşmemiş. 1923-24-25 yıllarında ithalâtımız ihracatımızdan 265 bin ton fazla, dış ticaret açığımız da ancak 144 bin lira. Harp ve kıtlıktan çıktığımız için dışarıdan fazla mal almışız, tabii fazla para vermişiz. 1926-27 yılları dışimizi sıkıştırmış: 2 yılda 195 bin ton fazla mal satmışız. Ona rağmen gene 101 bin lira açığımız olmuş. Derken dünya buhranı gelmiş. 449 bin ton fazla mal ithaline karşılık 151 bin lira ödemişiz.

Bu üç basamakta ne görüyoruz?

1- İktisatça cılız olduğumuz zaman bile bilinçli dış ticaret güdülebilmiş.

2- Yabancı, yalnız buhranda iken bizimle eşit ticarete katlanmış.

3- Dış ticarete dostluk bilinç veya kuvvete dayanmazsa, zayıfı ezer.

Nitekim, 1929 Cihan İktisat Buhranından sonra dış ticaretimiz güya dengelenmiş görünür. Ama, ne sayesinde? “Kemer sıkmamız” sayesinde. İkinci Cihan Savaşı'na kadar yabancıya iki misli malımızı yarı fiyatına peşkeş çekmişiz. 10 yılda yabancıdan 5 milyon 660 bin ton mal almış, yabancıya tam 12 milyon 427 bin ton mal satmışız. Bütün bu mezbuhane [boğazlanırcasına] çabamıza karşılık yılda 10 bin lira fazla para bile elimize geçmemiş. Böylece yabancılar, bizim sırtımızda kendi krizlerini yatıştırmışlar. Fakat, İkinci Cihan Savaşı patlayınca, kendi dertlerine düşen yabancılar, bizi soyma imkânı bulamı-

yorlar. Türkiye ile dünya arasında az çok namuslu alışveriş katlanıyorlar. 6 savaş yılında yabancıya 2 milyon 34 bin ton mal satıyoruz. Yabancıdan 2 milyon 58 bin ton mal alıyoruz. Öyleyken 208 bin lira fazla para elimize geçiyor.

İkinci Cihan Savaşı bitti. Tek parti çağının “Değişmez şef”i İnönü, yirminci asır “Akıl Tröstü”nden öğüt aldı ve Büyük petrol kumpanyalarının sözcüsü olup Basra Körfezi’nde özel adası bulunan Thornburg’a, tıpkı Amerika’da görüldüğü gibi “Çift parti” kuracağına söz verdi. Açılan ECNEBİ DEMOKRASİSİ ile ECNEBİ BORÇLARI çağında Amerikan dolarının dümen suyuna girmiş bulunan dış ticaretimizin 14 yıllık bilançosu: 2 milyon ton fazla yabancı malı ithâl edebilmek için üç milyar (3 milyar) dış ticaret açığı vermek ve 20 milyar borç altına girmek oldu. Bilinçsiz **dış** ticaretimizin, bilinçsiz **iç** siyasetimizi nasıl peşinden sürüklediğine şu 4’er yıllık üç döneme ait açık hesapları örnektir:

Yıllar	Reşat altını		Dış ticaret açıkları Türk lirası ile karşılıkları	Bu açıkların reşat altını ile karşılıkları
	Lira	Kr		
1947	32	25	59.749.000	1.809.000
1948	41	10	219.111.000	5.331.000
1949	44	14	118.361.000	2.681.000
1950	39	38	62.272.000	1.581.000
4 yıllık CHP açığı			459.503.000	11.402.000
1951	39	05	246.411.000	6.310.000
1952	43	48	540.417.000	12.429.000
1953	49	15	382.122.000	7.774.000
1954	57	23	401.617.000	7.017.000
İlk 4 yıllık DP açığı			1.570.567.000	33.530.000

1955	74	62	516.014.000	6.917.000
1956	98	10	286.581.000	2.921.000
1957	131	73	145.343.000	1.103.000
1958	161	63	190.017.000	1.113.000
Son 4 yıllık DP açığı			1.216.955.000	12.054.000

BİRİNCİ SONUÇ:

Kâğıt para reşat altınına (gerçek değere) çevrilince görülüyor ki, yabancı nüfuzu altına girmiş bilinçsiz ticarete, CHP'nin son dört yılı ile DP'nin son dört yılı hemen hemen aynı açığı verdirtmişlerdir: CHP 11,4 milyon, DP 12 milyon altın açıklıdır. Yabancı oyununa düşmekte CHP ana, DP kız durumundadır.

İKİNCİ SONUÇ:

DP'nin ilk 4 yılı meşru: namuslu ve hesaplı sayılır. Yanlış. DP asıl iktidara geldiğinin ilk 4 yılında Türkiye'ye 33,5 milyon altınlık dış ticaret açığı verdirtmekle her iki partinin 8 yılda sebep oldukları milli zararı işlemiştir. Yani, DP sonradan değil, daha ilk gününden beri iktisaden milleti aldatmış, vatana ihanet etmiş, gayri meşru davranmış...

ÜÇÜNCÜ SONUÇ:

Acaba yabancidan çok mal aldığımız için mi bu açıklar?

Hayır. 1950 yılı yabancıya 985.000 ton malımızı 737 milyon liraya, 1958 yılı 1.600.000 ton malımızı 692 milyon liraya satmışız. Aldığımız para reşat altınına çevrilirse, 1958'de (1950 parasıyla) 165 milyon liradır. 8 yılda 8 misli düşme. 8 yılda alıp sattığımız mallar bu derece başkalaşmış olamaz... Bu sekiz yıl içinde yabancidan aldığımız malın tonu 1950 yılı 539 lira, 1959 yılı 611 (1950 parasıyla 138) liradır...

Demek yabancı:

- 1) 9 yıl önce 138 liraya satabileceği malı 539 liraya satmış;
- 2) Türk mallarını 8 defa ucuzlatırken, yabancı malını 4 defa ucuzlatmış.

Son hesapça: Türk malı yabancı malının yarı değerine düşmüş.

Bu yarı yarıyalık tam doların 2 misli pahalı satılış orantısına denk gelmiyor mu?

Ne yapalım, geri memleketiz, ilerilere haraç vermek önlenemez! denecek. Lâkin gene de bilince kabul ettirilmesi güç, şu halde hürriyetimize aykırı bir ticaret oyunu karşısında değil miyiz? 13 Nisan 1959 günlü Vatan, Dünya ve Cumhuriyet gazetelerinde yayımlanan 1958 Dış Ticaret İstatistikleri aynen şöyle özetlenebilir:

	Epu¹² ve Sterlin bölgesi	Dolar bölgesi	Anlaş- masız bölge	An- laşmalı bölge	Demir- perde gerisi
İhraç edilen (1000 ton)	996	415	80	18	79
Alınan para (milyon TL.)	342	135	40	18	156

Bu rakamlara göre beher ton Türk malı Avrupa İktisat bölgesine 342 liraya, dolar bölgesine 322 liraya satılmış: 20 lira fark... Anlaşmalı memleketlere 500 liraya, anlaşmasız memleketlere 600 liraya satılmış: 150-250 lira fark... Demirperde geri-

¹² EPU: European Payments Union (Avrupa Ödemeler Birliği): Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde 1950'de oluşturulmuştur. İkinci dünya savaşı sonrası Avrupa ülkelerinin karşılıklı borç ve alacaklarını çok yanlı bir takas sistemiyle yürüttükleri ödeme sistemidir.

sine beher tonumuz 1953 liraya gitmiş: 1500 lira fark... Rakamlarda bir yanlışlık yoksa, bir ton malımıza “dostlar” 1, tarafsızlar 2, “düşmanlar” 6 vermiş.

Dolar ve sterlin bölgesine hep kıymetsiz mal sattığımız için mi böyle oluyor?

Türkiye'nin, yılda 20 milyon liradan yukarı tutarda ihracatı 6 kalem eşyadır. Bunlardan kıyaslama imkânı bulunan birkaçını tipik örnek alarak, Türk lirası hesabıyla karşılaştıralım:

	Demirperde berisine kg/kr		Demirperde gerisine kg/kr		% Fark	Ton/ TL
Manganez	Fransa'ya	7,6	Çekoslovakya'ya	12	62	44
Krom	İngiltere'ye	5	Çeklere	13	160	80
Pamuk	Belçika'ya	121	Sovyetler'e	226	68	1050
Kuru üzüm	Batı Almanya'ya	93	Çeklere	122	31	290
Aktimovan	Amerika'ya	29	Çeklere	65	180	360
Kayısı	İngiltere'ye	203	Çeklere	328	61	1250
Fındık	Amerika'ya	180	Bulgaristan'a	357	98	1770
Tütün	İtalya'ya	380	Polonya'ya	557	45	1770

İki dış ticaret bölgesi arasında kilo başına % 80 civarı fiyat farkı birisine (dostlara) hep kötü, ötekine hep iyi mal sattığımızla izah edilemez. Yoksa, Demirperde gerisinden hep pahalı mal aldığımız için mi oraya pahalı satıyoruz? Türkiye'nin dış ticaretinde 10 milyon liradan fazla ithalât yapılan 8 kalem eşya var-

dır. Bunlar içinde, en zorunlu sayılan ve kıyaslama imkânı bulunan birkaçının bize kaçta satıldığına işaret edelim:

	Demirperde		Demirperde		% Fark	Ton/ TL
	Berisinden kg/kuruş		Gerisinden kg/kuruş			
Dizel motor	B. Amerika'dan	611	Sovyetler'den	447	36	1640
Benzin motoru	B. Amerika'dan	408	D. Almanya'dan	380	7	280
Ekme makinesi	B. Amerika'dan	236	Sovyetler'den	65	262	1710
Elektrod	B. Amerika'dan	378	D. Almanya'dan	75	404	3030
Dokuma tezgahı	İngiltere'den	423	Sovyetler'den	135	318	2880
İplik eđ. maki.	İtalya'dan	580	Sovyetler'den	249	133	3310
Deđirmen Makinesi	İngiltere'den	537	Sovyetler'den	280	91	2570
Sac 3 mm	B. Amerika'dan	84	Sovyetler'den	59	42	250
Köşebent	B. Amerika'dan	100	Sovyetler'den	44	127	560
Tel çubuk	Fransa'dan	49	Sovyetler'den	21	114	280

Ortalama, “dostlar” bize % 50 fazla fiyatla mal satıyorlar. Yukarıki rakamlar, Türkiye Cumhuriyeti Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü yayınlarından 1959 yılı ilk 9 aylık dış ticaret istatistiklerinden alınmış sonuçlardır. Bir fikir edinmek için ortalama çıkarınca: malımızın beher tonunu 851 lira daha pahalı satmak ve yabancı malını ton başında 1738 lira daha ucuza almak imkânı beliriyor. Gene ortalama dış ticaretimizi % 115 lehimize çevirmek, Bugünkü geri ülke durumumuz için bile ihtimal içine giriyor. Hiçbir önyargı ile bulmadığımız şu % 115 orantısı, gene doların dünya piyasasında % 100 pahalı oluşu ile paralel görünmüyor mu?

Dış ticaretimizi hangi gizli kuvvet bu derece milli yüce menfaatimize aykırılaştırıyor?

Kapitülasyonlar çağından kalma Osmanlı artığı, yabancı sermaye ile göbek bağını asla kesemeyen vurguncu bezirgânlığımız başta gelen gizli kuvvettir. Bu iddiamızı ispat edecek başka bin bir olay arasında, (hiçbir iddia gütmeksizin, hayret makamında, Emin Erişirgil'in 7.12.1955 günlü Birlik'te “Çare” başlığı ile yazdığı) şu hikâye bizi yeterce aydınlatabilir:

“Benim oturmakta olduğum yere yakın bir ev yapılmıştır. Evin şekli de, yeri de gelip geçenlerin merakını çeker de birbirlerine “burayı kim yaptırıyor acaba?” diye sorarlar. Orası bir tüccarınmış. İnşaatını da bir yüksek mimar-mühendis üzerine almış. Bina sahibinin hanımı, bir buçuk ay kadar evvel bize şunları anlatıyordu:

“- Benim kocam zengin ve kuvvetli bir Amerikan firmasının Türkiye Mümessilidir. Bu firmanın sahiplerinden biri Halk Partisi İktidarının son yıllarında İstanbul’a gelmişti. O, kocama şunları söylüyordu: “Biz, sizden de, çalışmanızdan da memnunuz. Fakat, firmamız Türkiye’de büyük işler yapmak istiyor. Halk Partisinin önemli bir yerini işgal eden bir zatın oğlu mimar-mühendis... bey yeni bir yazıhane açmış. Bize dediklerine göre, istediğimiz nispette büyük iş görebilmemiz için, bu türlü bir zatla veya oğlu ile ortak olmamız lâzım geliyor. Sizden ricamız bu gençle iştirak etmenizdir.” ...Kocam bu teklifi reddetti. Reddetti ama, nihayet geçimimiz ve ekmek paramız kısıldığı için benim de kocamın da canı sıkılmıştı” vb. vb...

Olay CHP devrinde. Yeni ve bilinmeyen şey değil. Yalnız Türk milleti için bilinmez bırakılmıştır. Yabancı sermaye ile bizim derebeyi artığı zümrelerimizin ve parti ağlarımızın iç bağları böyle kaldıkça, kendilerinden başkasına niçin söz ve örgüt hakkı vermedikleri anlaşılmaz mı? Polisi, adliyesi, basını, her şeyi tekelinde duran böyle bir zümre, ne kadar azınlık olsa, ister tek parti, ister çift parti, ister çok parti oyunu oynasın, karşısına her çıkkanı kolayca “komünist”, yahut “dinsiz” diye boğuverip, kendi ihanetini vatanseverlik diye alkışlatmaz mı?

IV- Dış Yardımın İçyüzü

Bir mavi hikâyeye göre Türkiye'nin iktisaden GÖRÜNMEZ KAPİTÜLASYON'lara katlanması dış yardım görmesi için zorunluluktur. Tarihimizi üstünkörü okuyanlar da bilirler ki, Türkiye'nin "Düvel-i Muazzama"dan (Batılı Ulu Devletlerden) dış "YARDIM" görmesi yeni değildir. Yüzyıl önce, Kırım Savaşı üzerine, koca Osmanlı İmparatorluğu'nu borca boğup, yarıömürgeleştiren mekanizma, o zamanki "müttefiklerimiz"in Türkiye'ye para yardımları oldu. Vaktiyle para almak hoşumuza gitmişti. Fakat, sonraki kuşaklar, borç boyunduruğundan kurtulabilmek için, ihtilâl üstüne ihtilâl yapmak zorunda kaldılar. Lozan Anlaşması'ndan yıllarca sonralara kadar, borç belâsını ödemekten, milli kalkınmaya vakit ve nakit bulamadık. Yani dış yardım, iktisadi sıkıntılarımızı azaltmamakla kalmadı, ayrıca iktisat-dışı baskıları da katmerleştirdi.

1854-56 Kırım Savaşı sonrası ile, 1939-45 İkinci Cihan Savaşı sonrası arasında can sıkıcı paralelleri uzatmayalım. Bugünkü yardımları oldukları gibi gözden geçirelim. Dış yardım iki türlü oluyor:

- 1) Askerî yardım,
- 2) İktisadî yardım.

A- Askerî Yardım:

Pratik iktisatta denenmiş bir kaide [kural] var.

Devletin her yaptığı 1 masraf, piyasada 2 misli pahalılık yaratıyor. Bu bakımdan askerî yardım, geri ülkelere yarar mı?

Bu konuyu en çok tartışan ülke Birleşik Amerika'dır. Tartışmaların sonucuna dair 2 Mart 1959 günlü Dünya gazetesinde tercümesi yayımlanan yabancı görüşü aynen şudur:

"Amerika'nın yabancı memleketlere yardım programını, Rusya'nın gelişmemiş memleketlere yaptığı iktisadi yardıma göre ayarlamak için Eisenhower'in kurduğu uzman ko-

mitesi... raporunda bu öğüdü veriyor: İktisadî yardım azaltılsın, askerî yardım arttırılsın. Washington uzmanlar komitesi, iktisadi yardım yerine askerî yardım istiyor... General ve bankerlerden kurulan bu komitenin üyeleri, Avrupa'yı, Ortadoğu'yu, Uzakdoğu'yu dolaştıktan sonra, Amerika'nın NATO devletlerine askerî yardımı attırmasını ve Amerika'nın müttefiki olmayan memleketlerin iktisadi ihtiyaçlarını ikinci plana atmasını istemişti.

“Bu sonuç, Komitenin kurulmasında önyak olan Dışişleri Bakanlığı diplomatlarını çok zor duruma düşürdü. İktisadî yardımın, bugünkü haliyle bile çok iyi sonuçlar verdiğini bilen diplomatlar, Komite üyelerinden general William Draper ve Arthur Radford'un ağır basmasından ve Eisenhower'in de onları dinlemesinden korkmaktadırlar. Bu diplomatlara göre, gelişmemiş memleketlere yapılan Sovyet yardımı, Amerikan yardımından fazladır: geçen yıl Amerika bu işe 400 milyon dolar, Rusya 550 milyon dolar ayırmıştı. Dışişleri Bakanlığındaki uzmanlar, askerî yardımın sanıldığı kadar yararlı olduğuna da inanmıyorlar. Gerçekten de, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya'ya yapılan askerî yardımın faydadan çok zararı olmuştur. Uzakdoğu için de bu böyledir. Başka memleketler, verilen silahlarla, askerî değeri olmayan veya işleyemeyecekleri birlikler kurmuşlardır. Mesela, Güney Vietnam ordusu, memleketin iktisadi şartlarına uyabilmek için üçte bir nispetinde azaltılmalı; Pakistan'ın iktisadi enflasyona sürüklenmesine sebep, gücünü aşan bir ordu bulundurmakta inat etmesidir; milliyetçi Çin'e gelince, nüfusu 10 milyonu bulmayan bu memleketin 113 bin kişiyi silah altında bulundurmasına mânâ verilemez. 50 milyonluk İngiltere bile bu kadar asker besleyemiyor.”

Bu satırlarla, dış yardımı yapanların kendileri söylüyorlar: geri ülkeye askerî yardımın **“Faydadan çok zararı olmuştur.”** Türkiye İngiltere’nin nüfusça yarısı, milli gelirce 20’de biridir. Gücümüze göre 40 misli ordu besleten askeri yardım Nuri Sait¹³ ve Menderes olaylarıyla ilgisiz midir?

Demek, iktisatça, **“askerî yardım”** geri ülkeyi kısa yoldan çökertiyor.

Allaha şükür ki, Türk Ordusu Pakistan Ordusu değildir.

Siyasetçe askerî yardım, bir öfori¹⁴ olsun yaratmıyor mu?

Bu alanda 17-5-1956 günü Washington’dan AP Amerikan ajansı şu haberi verdi:

“Endonezya Cumhurbaşkanı Sukarno¹⁵ bugün Birleşik Amerika âyan ve mebus’an meclislerinin [Senato ve Temsil-

¹³ Nuri Sait Paşa: (1888 Kerkük-1958 Bağdat), Iraklı devlet adamı. 1913 yılına kadar Osmanlı Ordusunda subaydı. Birinci Dünya Savaşı’nda Osmanlı Devleti’ne karşı ayaklanan Araplara katıldı. Irak’taki Haşimi Hanedanı’nın buyruğuna girdi. Irak bağımsız bir devlet olunca başkanı bulunduğu Meşrutî Birlik Partisi ile iktidara geldi ve başbakan oldu (1949). Bir darbe ile devrilmesine kadar Irak başbakanı olarak kaldı. İngiltere ve ABD’nin Ortadoğu politikalarını destekledi. Nâsır’ın Arap bağımsızlığı hareketine karşı çıktı. Türkiye’nin de katıldığı Bağdat Paktı’nın oluşturulmasında rol aldı. 14 Temmuz 1958’de Abdülkerim Kasım önderliğindeki subayların darbesinde Kral Faysal, veliaht ve Haşimî Hanedanı’ndan birçok kişi öldürüldü. Nuri Sait Paşa da kadın kılığına girip kaçarken tanındı ve sokakta öldürüldü.

¹⁴ Öfori: Kişinin hoşnutluk duyduğu ve kendisini iyi hissettiği bir ruhsal durumdur.

¹⁵ Ahmet Sukarno: (1901 Surabaya/Cava - 1970 Cakarta), Endonezyalı devlet adamı. Endonezya ulusal bağımsızlık hareketinin önderi ve ilk cumhurbaşkanıdır. Mühendislik eğitimini tamamladıktan sonra 1920’lerde politikaya atıldı. Ulusal bağımsızlık hareketine kakıdığı için Hollandalılar tarafından tutuklandı (1929-1932), 1933’ten 1942’ye dek Cava’dan sürgün edildi. II. Dünya Savaşı’ndaki Japon işgalinin ardından, 1945’te ülkesinin bağımsızlığını ilan etti ve cumhur-

ciler Meclislerinin] karma bir oturumunda verdiği demeçte: **“Asya devletleri, bütün tecavüzlere karşı hüviyetlerini koruyabilmek için iktisadi ve siyasi istikrara kavuşmalıdırlar”** demiş ve şunları ilâve etmiştir:

“Askerî yardım bu istikrarın yerini tutamaz. Askerî yardım sadece, bunu kabul eden memleketleri Amerika’ya daha fazla tâbi kılmaya hizmet edebilir. Batılı devletler gibi Asyalı devletler için de, başlıca gaye, iktisadi ve siyasi istikrara ulaşmak olmalıdır.”

B- İktisadi Yardım:

Gene önce, Batılı büyük devletlerin iktisadi yardımdan neyi anladıklarını düşünelim.

Onlar geri ülkeleri kendi seviyelerine ulaştırmayı mı istiyorlar?

Bunu akıllarından bile geçirmiyorlar. Amerika’nın seçme politika uzmanı Walter Lippmann diyor ki:

“Kabataslak hesapla çelik gibi esas ağır sanayi nüfus başına aşağı yukarı 20 bin dolarlık bir yatırım gerektirmektedir. Daha hafif sanayi için ise, lüzumlu yatırım nüfus başına 6000 dolar civarındadır.” (Soğuk Harp, Cumhuriyet, 11 Ocak 1959)

Bu hesapça, 25 milyonluk Türkiye, bugünkü Batı seviyesine ulaşmak için, ağır sanayide 500 milyar, hafif sanayide 150 mil-

başkanı oldu. Ancak 1949’a dek Hollandalılara karşı bağımsızlık savaşı sürdürdü, bu arada 1948’de bir kez daha tutuklandı. 1949’dan 1965’e dek ülkesini, Asya’daki Amerikan etkisinin dışında, sömürgeciliğe karşı bir politika izleyerek yönetti. 1966 yılında, CIA’nın tezgâhladığı, Suharto önderliğindeki faşist ordu komutanlarının anti-komünist darbesinden sonra yetkileri azaltıldı ve ardından görevden uzaklaştırılarak (1967) ölünceye dek gözaltında tutuldu.

Bu faşist darbeye bir milyona yakın komünistin, demokratin canına kıyılmıştır.

yar dolar yatırmalıdır. (Resmi kurla 1350 ilâ 4500 milyar Türk lirası!) Her yıl 7 milyarlık bütçemizin bütününe yalnız sanayiye yatırsak, hafif sanayi kurmak için 192 yıl, ağır sanayi için 643 yıl bekleyeceğiz... Amerika'nın askerî yardımlarını da kendisinden izinsiz hep sanayiye aktarsak hafif sanayi için 900 yıl, ağır sanayi için ise, Hazreti İsa'nın doğum tarihinden uzun 1900 yıl bekleyeceğiz. Yok, Amerikan "İktisadî" denilen yardımının hepsini (Amerika'yı atlatıp) sırf sanayiye yatırsak, hafif sanayi için 25.000 yıl, ağır sanayi için 84.000 yıl sabredeceğiz. Ki bu, artık medeniyetten önceki taş devirlerini geçen bir süre olacak...

Gülünç görünmekle beraber, Amerikan akıl ve metodu ile varılan sonuç bu. En ayık ve tok sözlü Amerikan akıl hocası bizi, böyle, kendisinden taş devri kadar uzakta görüyor!

Amerika'nın Türkiye'ye yapmak istediği "iktisadi yardım"ın anlamı ne öyleyse?

Bu sorunun karşılığını, gene hep Türk basınında çıkmış biri siyaset, ötekisi iş hayatına ait iki Amerikan ikrarından okuyabiliriz.

a) 6.5.1956 günlü Cumhuriyet gazetesi yazıyor:

"Amerikan sanayicilerinin 1 numaralı sözcüsü Mr. Earl Bunting Ankara'da temaslarını bitirdikten sonra şehrimize gelmiş ve dün (Amerikan İş Adamları Propeller Kulübü'nde) çok mühim bir konuşma yapmıştır. Demıştır ki: "Amerika'nın Truman doktrini yolu ile Türkiye ve Yunanistan'a iktisadi yardımlarındaki gayelerden biri de, bu memleketlerin yaşama standartlarını yükselterek kendisine müstehtlik [tüketici] müşteri sağlamaktır."

b) 26 Nisan 1959 günü Amerikan AP ajansı dünyaya şu teli çekti:

"Amerika yaptığı iktisadi yardımdan faydalıyor. 1958 yılında yardım görmüş memleketlerin Amerika'dan almış oldukları malların yekûnunun artmış olduğuna dikkati çeken

raporlar kongreye tahkikat sonunda verilmiştir. Bu yardımların işsizliği bir dereceye kadar önleyeceğine işaret etmektedir.”

Birbirini tamamlayan iki havadise göre:

1) Amerika Türkiye’de “yaşama standardını yükseltmek istiyor”.

Ne yönde?

2) Kendisine “**tüketici müşteri**” edinmek ve Amerika’da “**İşsizliği önlemek**” uğrunda! Bu, Türkiye’de Amerikan otomobilleri, buzdolapları, naylonları vb. satılsın, demektir.

Amerika, Türkiye’yi kendi sanayi ürünlerine açık pazar yapmayı nasıl sağlar?

Türkiye’de kendisine rakip olabilecek sanayiye kurdurtmamak yoluyla. Nitekim, İkinci Cihan Savaşı’ndan beri Türkiye’de gerek CHP ve gerek DP çağlarına hükmeden ekonomi politikası bu olmuştur. Thornburg, İnönü’ye Karabük demir çelik fabrikasında “**düşüncesizliğin şaheseri**” olarak ağır sanayiye kötülerken, sanayileşmemizin temellerini baltalıyordu. Menderes “**Evvelâ ziraat**” programları ile haciağaların küçük köylülere tırpan atmalarını ve küçük teşebbüslerin iflâs etmelerini “**görülmemiş**” derecelere çıkarırken, Thornburg’un Türkiye için CHP devrinde çizdiği plâni uyguluyordu.

Bütün dünyada o çeşit yardımların birinci anlamı “**tüketici müşteri**” avlamak ve anavatana aşırı kâr sağlamak üzere sermaye ihraç etmektir. Dünya Bankası 1946-1955 arası 9 yılda 40 ülkeye 2386 milyon dolar yardımda bulundu. Bunun sanayiye giden bölümü 227 milyon dolardır; **10’da bir**. Türkiye’de yardımın sanayiye kayırılan bölümü **150’de 1’e** yakındır.

Rakamlarla baş döndürmemek için birkaç özete işaret edelim. Türkiye’ye yapılmış 9 yıllık yardım 1,7 milyar dolar görünüyor. Bunun 915 milyon doları şöyle plânlanmıştır:

335 milyon: “of shor” silâh yapımı (Alman ağır sanayisi bu işi kârsız bulduğundan, bize yükler, kendisi makine yapar.)

250 milyon: Fazla zirai ürün ve kredili ithalât (Amerikan çiftçisi lehine masraflı stokları sürümlendirirken, Türk ziraatını felce uğratmak).

330 milyon: Aryere [gecikmiş, bakiye] borçlar ve altın rehinler için (Hem altınımız yarı fiyatına gidiyor, hem dış kirası: yılda 1,5 milyon faiz ödüyoruz).

Nuri Sait’in yıkılması üzerine Menderes’e teveccüh eden [yönelen] 359 milyon doların planı şudur:

100 milyon: (Avrupa Ödeme Birliği) Türkiye ekonomi ve maliyesini kontrol altına alma pahasına kısa vadeli kredi.

25 milyon: (Uluslararası Para Fonu) aynı şartlarla yabancı malı alıracak.

234 milyon: Para mı?

Hayır: 25 Ağustos 1958 günlü Vatan Gazetesine göre: **“Türkiye’ye yapılacak bazı mali kolaylıklar”**. Bunun dökümü :

75 milyon: Askerî yardım.

44 milyon: 1948-49-52 yıllarına ait 20 taksit borçla faizlerini. (Bir şey almıyoruz, borç ödenecek.)

25 milyon: “Ödemeler dengesine ait ihtiyaçları karşılama” (dış ticaret açığı gibi ölçüsüzlükleri destekleme).

15 milyon: Zirai mahsul satışı (Amerika, zirai kalmasını öğütlediği Türkiye’ye zirai ürün satacak).

75 milyon: **“İleri gelen Amerikan kurumları tarafından gösterilecek gelişme yardımı”**.

Bunlar hangi kurumlar?

“4 Eylül 1958 Washington: General Motors, Westinghouse, Pan American gibi özel Amerikan kurumlarına olan 80 milyon dolarlık borçlarının konsolidasyonu da mevzuu bahis olmuş...”

Demek bu kurumlar Türkiye'ye 75 milyon borç vermek için, önce 80 milyonluk alacaklarını sağlama bağlamak derdindeler.

15 Eylül 1958'de Türkiye'nin karşısına iki mali sermaye kalesi, Devletimizin yapacağı projeleri gözden geçirmek üzere dikildi:

a) Kalkınma İkrâz [borç verme] Fonu: “Kalkınma projelerinin seçilmesine taallûk etmektedir”. (14 Ağustos)

b) Export-İmport Bank: “Her proje hususundaki esas meblağ, faiz, nispeti, ödeme müddeti ve diğer alâkalı şartlara, ayrı ayrı anlaşmalara mevzu olacak”. (12 Eylül)

Bir kere daha: “İktisadî yardım”ın 1/3'ü askeri, 1/3'ü spekülâtif (harç, borç, faiz), son 1/3'ü ise yabancı tröstlerin “TASVİB”ine [onayına] kalır.

Tröstler neleri tasvip edecekler?

Sırasıyla:

- 1) Akmaz yakıt (Akar yakıt kumpanyaların tekelinde),
- 2) Mâden (Yabancı sanayisine hammadde),
- 3) Elektrik (o hammaddelerin ucuz elde edilmesi için devlet masrafiyla enerji),
- 4) Nakliye (Otomobil kumpanyalarına müşteri)...
- 5) Ve ancak 5'inci derecede lütfen müsaade edilecek sanayinin Mister Thornburg'ca emredilenlerden başkası olamayacağını bilmeye hacet var mı?

Kalkınma İkrâz Fonu'nun Türkiye'deki ajanı Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası'dır. O banka, Türkiye'ye düşen 63 buçuk milyon dolarlık “İktisadî Yardım”la şu finansmanları yapmıştır:

Sanayi kolu	Yiyecek, içki	Taş, toprak	Cam	Doku-ma	Kimya	Taşıt	Tamir-hane	Diğer
Yatan para	35,04	46,09	36,12	61,18	18,24	3,31	2,82	19,7

Hepsinin toplamı: 222 milyon 700 bin lira. Unutmayalım ki bu sermayenin yarısı yerli iştiraklerdir. Demek 111 milyon dışarıdan yatmış. İktisadî yardım 63.4 milyon dolar: 600.6 milyon lira eder.

Bunun altıda beşi ne olmuş?

Manda yutmuş.

Manda ne olmuş?

Yassıada'ya gitmiş!

Bütün şu birkaç olay, dillere destan “Dış yardım”ın kitaptan hayata geçişidir. Dış yardımın yaptığı iyilik ürküttüğü kurbağaya değiyor mu? Hayır. Keşke, “yardım” adı ile bizi yedi göbek borca boğacaklarına, malımızı değeri ile satın alıp, paramızın değerini düşürmeseler. Hem elimize daha çok döviz geçer, hem bu parayla dilediğimiz sanayiye kurardık, hem de borçlanmazdık.

V- Kendi Kendimize Yardım

Burada yabancı sermaye düşmanlığı bahis konusu değildir. Siyasi müdahale, iktisadi imtiyaz istemeyen, ağır sanayi planımız için tekniğin son sözünü ve geldiği ülkenin ücret, müddet, çalışma şartlarını getiren, en az faizle 10 yıllık amortismanı yeterli bulan yabancı sermayeye Türkiye’den daha istikrarlı yatırım alanı bulunamaz. Dünyada bu saydığımız şartları yerine getirecek kadar namuslu ve rasyonel sermaye vardır.

Ama, gözü kapalıca yabancı sermayeye, hem de DP usulleriyle bağlanırsak, ne sürekli, ne verimli bir iktisat düzeni kuramayız. Başiboş yabancı sermayenin Türkiye’ye ve Türk sanayisine yaptıklarını Menderes diktatörlüğü açıkça gösterdi. Menderesin bayraktarlığını yapan bir gazete bile şunları yazmıştı:

11 Mayıs 1959 Ekspres:

“Bugüne kadar 300-400 kadar yerli sermayeci ile röportaj yapmış, etüt imkânı bulmuş bir kimse olarak ikaz etmek isterim... Yıllardır bizi müsait bir pazar olarak sömüren ve kökü dışarıda olan yabancı menşeli sermaye ve sanayi tröstleri Türkiye’deki milli sanayi hareketlerini yakından takip etmekte ve bizi pazar olarak elden kaçırmamak için muhtelif kılıklarda karşımıza çıkmaktadırlar.”

Onun için

“Sana senden gelir bir işte şayet dâd lâzımsa,

“Ümidin kes zaferden gayriden imdâd lâzımsa!” deyip, kendi işimizi kendi emeğimizle yoluna korsak, yabancı sermaye de elimizi öper. Öpmezse de vız gelir.

Bizim kendi işimizi görecektir sermayemiz nereden buluncak?

- 1- Köyde toprak reformundan,
- 2- Kentte bilinçli ticaretten,
- 3- Siyasette ucuz devletten.

Büyük ve geniş planlarla projelere dayanması ve bütün aydınlar kadar, tüm halk yığınlarının da örgütlü, bilinçli ve denetli teşebbüsü ile başarılması gereken: Ziraatta, Ticarete ve Devlette REFORMlar, Türkiye'nin sanayi ve bilim ülkesi olması için aranacak sermaye ve şartları çarçabuk buldurur.

A- KÖYDE TOPRAK REFORMU: Köyümüzü asırlardan beri **irticam** yuvası durumuna sokan, gelmiş geçmiş bütün iktidarları zamanla mutlaka teslim alan, Menderes-Bayar ayarında soyguncuları bile kolayca putlaştırabilen kara güç, derebeyi artığı, Osmanlı artığı büyük arazi sahipliğidir. Bunlar hem toprağımızı çorak ve boş, ziraatımızı geri, verimsiz bırakırlar, hem insanımızı işsiz, aç, tembel, cahil tutarlar. İrticamızın derin sosyal kökü ancak toprak reformu ile kazanabilir.

Köylüye kuru toprak vermek toprak reformu değildir. Köylü toprağı tırnağı ile koparıp, dişiyle yiyemez. Toprak CHP'nin çıkarıp hemen bozduğu Toprak Kanunundaki usulü ile satılmaz şekilde verilirse bu: Osmanlı tımar, zeamet usulüne dönmek olur. DP demagogisiyle satılırsa: köylü elinde avucundaki varını, yoğunu toprağı yatırdığı için, zamanla sermayesizlikten borçlanır ve çok defa toprağını tefeci ağalara ipotek edip yok pahasına elinden çıkarır. Her iki hâlde de köylü, ateşe basmışça, köyünü bırakıp kaçır. Hacıağı çiftlikleri büyür. Şehir varoşları gecekonduyla dolar, sokaklarımızda işsizlikten geçilmez.

Sahici toprak reformu için hepsi birden uygulanmak üzere en azından şu yollara girilir:

a) Köye hürriyet: Muhtar, memur, jandarma, kanun, köydeş mebus konularında gerçek insan hakları tanınır.

b) Köylüye Örgüt: İstisnasız bütün köyleri ve köylüleri, inandırma ve faydalandırma yolu ile içine alan **Kooperatifler:** bir yanda üretimi rasyonelleştirir, tüketimi ve krediyi geliştirir; Köylüye devlete olan borcunun 12 mislini tefeciye ödeme iş-

kencesinden kurtarır; Kentliyi madrabazlara haraç ödeten pahalılıktan korur. Ayrıca her mesleğe, ihtisasa, sosyal duruma göre ziraat işçilerinden, topraksız köylüye kadar hür **Örgütlerde** köye tanınan maddi manevi kalkınma hakkı köylünün iradesiyle perçinlenip garantilenir.

c) Köye Uygarlık: İnsan haklarını, şehirde temaşa edilen bir egzotik süs olmaktan çıkarıp, kitaptan, köy hayatına geçirmek üzere **bindirilmiş** (Mahkeme-Sıhhat-Kültür) ekiplerini daima uyanık ve köylünün emrinde hazır tutmak. Ayrıca, her yıl tatil günleri, 500 nüfuslu 8000 köye üniversitelilerden, 150 nüfuslu 16000 köye liselilerden derlenmiş boğaz tokluğuna **ÜLKÜCÜ KÜLTÜR ERLERİ** ışık ve yardım götürüp dava getirirler.

d) Köye bilim ve verim: Hububat ekinciliğimizin acıklı sonuçları göz önünde tutularak, iklim ve toprağımızı ele alan (Hayvan-sebze-orman-Sınai ziraat, meyve, süs bitkileri vb.) için **uzman ağları**, ayrı ayrı **istasyonlar**, araştırma, tatbikat **enstitüleri** ve **üniversiteleri** kurulur. Her yıl yalnız haşarata yedirdiğimiz 2 milyarlık milli değerimiz sermayemize katılır.

e) Tarım Tekniği: 1941 yılı 1060 traktörle zirai çevrelere 10'da 1 yardım yapılmıştı. Demek 10.000 traktörle bugün, ekilen arazide makineli ziraat mümkündür. 40 bin traktörle: yabancıdan yiyecek, içecek ithal ediyoruz. Oysa, ekilebilir olduğu halde 5'te 4'ü boş durabilen topraklarımızın tümü, 4000 traktörle cennete çevrilebilir. Ama halk örgütsüz, millet seferberliksiz, yurt plânsız kalınca 40 bin traktör: 200 yabancı firmaya sürüm, bir o kadar yerli acente bezirgâna kadillak ve apartman, birkaç bin batakcı ağaya saltanat sağlayıp, küçük ekincilerimizin nefes borularını tıkamış, halkı pahalılığa gömmüştür.

f) Toprak dağıtımı: Ancak, en az yukarıda saydığımız 5 bölüm Reformlarla hazırlanan zemine, 14 milyon dönümlük boş devlet toprakları, vakit geçirip toprağı pahalatmadan, 6 ay içinde bedavadan **bindirilmiş mahkemeler** ve **köylü teşekkülleri**

eliyle âdilâne dağıtılır. Devlet bir şey kaybetmez. Bilâkis bu dağıtılan toprağın işlenmesiyle yılda en az 7 milyon ton hububatın yaratacağı vergi ile zenginleşir. En geç bir yıl içinde, aynı yoldan 5'te 4'ü işletilmeyen özel topraklar makul fiyat ve şartlarla satılırsa, hem 4700 ağa ile 518 beyin elindeki arazi 2,6 milyon köylü ailesi elindekinden 2,5 defa çok olmak gibi korkunç toplumsal dengesizlik giderilir, hem yılda en az 10 milyon ton hububat fazladan üretilerek milli kıtlığımız yok edilir.

Toprak reformundan her yıl doğacak 2 ila 6 milyarlık değer artışı, kaldırımlar dolusu işsiz aydına iş, kırtasiyecilikle çürüten fuzuli memura tok karın, yurttaş fazileti ve toplumsal ülkü sağ-lar. Üretmen köylüyü dağ başında kurda kuşa yedirtmemiş olu-ruz. Milli gelirimiz yarıdan fazla artar. Açılan iç pazarımız sa-nayimizi batı ile yıkılmadan karşılaşılabilecek düzeye çıkarır. vb. vb.

Osmanlı artığı aşağılık duygusu: “acep bu işe ecanip¹⁶ ne der?” kaygusuna saplanılmasın. Toprak reformu değil, (bizle il-gisi bulunmayan) toprak mülkiyetinin kaldırılması bile hatta sosyalistçe bir tedbir değildir; tam Modern Batı anlamında bal gibi kapitalistçe, derebeyliğe karışık olmayan kapitalistçe bir zorunluluktur. Batı bizde o medeni cesareti görmediği sürece bizimle alay eder.

19/11/1958 günlü Dünya gazetesinin, yabancı basından ter-cüme ettiği “Pakistan’da ölen demokrasi” adlı yazı aynen di-yor ki:

“Ordunun, polisin kuvvetlerinin ve Amerikalılarla İngi-lizlerin el ele verip parlamento rejimini yıkmaları ancak bir şekilde izah edilebilir. Batı dünyası kendisine kör körüne boyun eğmeyecek bir muhalefetin kanuni yollardan, yani Parlamento vasıtası ile iktidara yaklaşmasını istemiyor. As-

¹⁶ Ecanip: Ecnebi kelimesinin çoğulu, yabancılar.

ya'nın başka memleketlerinde iktidarı alanlar, çoğunluk tarafından tutulmayan, halkı sömürmek isteyen, kendi çıkarlarını düşünen Nuri Sait tipinde insanlardır. Eski hükümet adamlarını karaborsacılıkla suçlandırmaları ve kaçakçılara sert tedbirler almaları, yüzeyde kalan, gösterişten başka değeri olmayan tedbirlerdir. Asıl mesele tarım alanında yapılacak devrimlerdir. Ne var ki, çiftlik sahipleri sayesinde iktidarda kalabilenlerin, derebeylerin çıkarlarına aykırı bir devrimi gerçekleştirmesi her bakımdan imkânsızdır.”

Batı, kendi arasında böyle konuşuyor: “Yüzeyde kalan gösterişten” ziyade, “asıl mesele, tarım alanında yapılacak devrimlerdir.” diyor. Menderes’in sözde “köylü” demagojisi, Türkiye'mizin alnına Asyalılık damgasını vuran: “derebeyleriyle çiftlik sahipleri sayesinde iktidarda kalabilen” bir soysuzluktu. 10 yıl güç yaşayabildi.

MBK yoksul Anadolu köylüsü için yürekten kan ağlayan, halka inanmış, halk çocukları topluluğudur. İrticain kırıptısından ürkmeyiz. Gerçek toprak reformunu yaptığı gün, köyde Menderes irticai, şeytan taşlanır gibi taşlanacak, MBK köylü gönüllerinde kutsallaşacaktır.

B- KENTTE BİLİNÇLİ TİCARET: Köydeki irticaa kentten örgüt ve fikir götürüp, cihan irticainin desteğini sağlayan ve daima kaleyi içinden fetheden gizli kuvvet yabancı sermayesine ajanlık eden kapitülasyon artığı vurguncu bezirgânlıktır. Görünmez iktisat kanallarından kapitülasyonları fiilen devam ettirir. Milletimizin kanını kurutan vurgunculuk, ancak, iç ve dış ticarete reformlar yapmakla milli ticaret sathına çıkarılabilir.

İç ticarete: Hazır yiyici reklâm yerine, sermayeyi sanayiye çekecek olan ticari örgüt ve yurtsever bilinç, teşebbüs kabiliyeti ile beraber; vurgunculuk elinde kurbanlık koyun gibi elsiz, ayaksız bırakılmış halk yığınlarını içine alacak ve üretimde, tüketimde aktifleştirecek modern kooperatifleşme şarttır.

MBK'nin kısa tecrübesi, bu alanda ne kadar çok şey yapılabileceğini gösterdi. Ancak, kişinin iyi niyeti yetmez. Hele ülkücülerimizin gidici oluşları, pahalılığa karşı halk örgütlerinden başka çıkar ve tutar yol bulunmayacağını ortaya koyar. Bu uğurda Migros ve benzeri müesseseler, memleket ölçüsünde **bindirilmiş kooperatiflere çevrilmeli**, halk onlara **ortak** ve **denetleyici olarak** katılmalı ve bu kent teşekkülleri köy teşekkülleriyle işbirliği yapmalıdırlar.

Lotaryacı **bankaların** hava oyunundan para kazanma kumarbazlığı durdurulmalıdır. Devlet bankaları, büyük sanayi kollarına göre işbölümü yapmalı. **Küçük üretime:** hammadde sağlamak, apre santralleri kurmak gibi örgütlerle modern tekniği, verimli bilgiyi benimsetmeli. Özel bankalar: Dörder yıllık **milli iktisat planlarımıza** göre seçecekleri **üretim** branşlarında, istikrarlı destek sağlayarak en başta **sanayimize** sermaye yatırımına katılmalı.

O zaman milli **sermayemiz**, **her** köşe başında üç beş bakka-liyenin sinek avcılığı ile darmadağınık ve ziyan olmaktan kurtulur. Ekonomimiz, caddeleri dolduran emlakçilerin faizciliğine kurban gitmekten uzak kalır.

Dış ticarete: Yukarıda belirttiğimiz rezil çemberi, boynumuza asılı lânet halkası olmaktan çıkarmak için, malımızı **değeriyle alanın** malını almalıyız.

İkide bir, kasap satırıyla milletin sırtını kıyarcasına “**dış ticaret rejimi**” çıkarma istikrarsızlığı, “tahsis” keyfi idaresi, kaçakçı **acentelikler** yoluna konursa, her yıl uğradığımız yüz milyonlarca zarar ve açık para heba olmayıp ülkemize döviz ve sanayi getirir. Bu uğurda, kötüye kullanmaların önlenmediği branşlar **devletleştirilir**.

İşaret ettiğimiz gibi, yalnız dolar pahalılığı hegemonyası: 9 yılda 2 milyar 600 milyon dolarlık dış ticaretimizin yarısına yakın değeri tanınmaz hale getiriyor. Bu önlenince Amerika'nın

bize 9 yılda yaptığı 913 milyonluk sözde yardıma, “Gölge olma başka ihsan istemem” diyebiliriz. Bizi kuvvetli gören **yabancı sermaye** daha saygılı ve rasyonel davranır.

C- SİYASETTE UCUZ DEVLET: Devlet yapısında gereken reformu MBK’imizden daha iyi kavrayacak durumda ve yetkide hiç kimse bulunamaz. Ancak, bir iki noktayı hatırlatmadan geçemeyiz:

Menderes-Bayar çetesinin soygunculuğu ne kişilerin kötülüğü, ne tesadüflerin bahtsızlığı ile izah edilebilir. Pahalı Devlet âfeti, uzun bir sürecin ürünüdür. Bu âfetin kökü, halka dayanmamak ve güvenmemektedir. Demokrasi: **HALK İÇİN HALK TARAFINDAN İDARE** olduğu halde, bilhassa halktan kopuk aydınlarımızın hayalhanelerinde derebeyi artıklarının kolayca yaratmayı bildikleri panik, **HALKA RAĞMEN DEVRİM** saf-satasını doğurmuştur. İrticain kurnazca maskeleyip beslediği bu itiraf edilmemiş **HALK DÜŞMANLIĞI** pahalı Devleti yaratmıştır.

Gerçekten halkımız, “**cahil**” fakat “**arif**”tir. Bir avuç ülkücünün kendisi için çalıştığını hemen sezivermiş ve çapulculuğu felce uğratmıştır. Halkın böylesinden korkulmaz. Korkulmayan halka karşı pahalı Devlet çıkarılmaz. Halkımızın belini büken cahilliğinden çok **ÖRGÜTSÜZLÜĞÜDÜR**. Pahalı Devletten sıyrılmak için ilk şart kurulacak sahici halk örgütleri ile, bugün her biri yok yere Devletin sırtına yüklenmiş binlerce hizmeti, kendiliğinden ve kolayca **halkın kendisine gördürmektir**. Böylece Devlet, özel görevlerinde daha serbest kalır. Hem işlerini demokratça verimli kılar, hem idare harçlarını haraç olmaksızın çıkarıp asgariye indirir.

ÖRGÜTLÜ MİLLET, ucuz Devletin **toplumsal** özüdür.

Ondan sonra Devletin **teknik** ucuzlatma mekanizmaları: **PARA ENFLASYONU** ile at başı gidem **MEMUR ENFLASYONU** diyebileceğimiz acıklı duruma, milletçe, iyi düşünerek,

usulca, insaflica bulunacak çareler olabilir. 8 yıl 20 misli, sahte değerde bütçe rakamları şişirmek, hem halka, hem memura, hem Devlete ve ekonomimize kapanmaz yaralar açtı. Milli mücadele gibi, Batılı koca Devletlere karşı açılmış bir kahredici savaş: bütçemizin yüzde 3 ilâ 5'i kadar personel masrafıyla başarılmıştır. İlk tek parti ve CHP'nin, sonra DP'nin boynunu kıran boyunduruk bu pahalı Devlettir, **Lüks** Devlettir. Devlet **dosta düşmana gösteriş** için değil, halka hizmet için kurulmalıdır.

İktisadi İkinci Kuvayimilliyecilik seferberliği için, bir yanda: Tüketim borçlar ile memur maaşlarını, milli gelire dengeli ve paralel barem ölçülerine bağlamalı; ötede sarf icap ve yetkileri gibi memurların terfi, azil, tâyin işleri tepeden inme, keyfi usul ve kişi etkilerine bırakılmayıp, memur sendikalarının objektif test ve ölçülü kararları ile yapılmalı.

Bu ilkelerle çalışacak Devlet organları, bütçenin masraf kısmında 100 milyonları tasarruf eder; Devlet iktisadi teşekküllerinde milyonları verimlendirir. Halka ucuzluk, emniyet getirir. Memura istikrar ve garanti sağlar. Hem Devlet millete ağır **yük** olmaktan çıkar, hem memurlar **masabendlikten**, keyfi muameleden ve anlaşılmamaktan kurtulurlar.

VI – Ekonomik

Aktüalitemiz, günün konusu, nereden kalksak bütün yolların Roma'ya çıktığı gibi EKONOMİK'e varıyor. Burada bütün genişliği ile ekonomi erüdisyonu (mütebahirliği, bilgiçliği) der-yalar gibi ekonomi bilgisi saçmayı yersiz buluyoruz. Bu incelemenin amacı en yakıcı pratiktir. Aktüalitenin aktüalitesi: ekonominin günümüze konu olan yanı üç noktada toplanabiliyor: a) Ağır sanayi, b) İnsan, c) Öncelik.

A- AĞIR SANAYİ: (Sanayileşerek işsizliği, pahalılığı tembelliği gidermenin yolu):

Köyde toprak, Kentte ticaret, Siyasette ucuz devlet reformları sayesinde Türk milletinin yaratıp tutumladığı milyarlarla ne yapılacak?

Bizde eski bir laf ün almıştır: “Adama iş değil, işe adam bulmalı!” Kayırma derebeyliğimize karşı söylendiği için, mutlak hakikat gibi hayranlıkla tekrarlanan bu söz, toplum ölçüsünde tersine çevrilirse daha az doğru değildir. İşe adam bulmak kadar, **adama iş** bulmak da modern devletin başta gelen görevlerinden sayılır. Çünkü her keçinin kendi bacağından asıldığı Ortaçağ esnaflığı yeryüzünden kalkmak üzeredir. Çalışan keçiler artık teker teker değil, yüzü bini bir arada aynı çengele asılırlar. Bütün çalışma araçları belli yerlere ve ellere toplanırken, açıkta kalan yurttaşların geçim yollarını aramamak, sosyal adaletsizliğin en kahredicisi olur.

Gene bizde, hayat pahasından herkes yaka silkiyor. Hayat neden pahalıdır? Çünkü insan ucuzdur. İnsan neden ucuzdur? Çünkü işsiz çoktur. İşsizliğimiz neden çoktur? Çünkü çalışacak işimiz kıttır. Ve bu aynı iş kıtlığı olayından iki zıt sonucumuz çıkar: bir yanda İŞSİZLİK, öte yanda ağır işte AŞIRI ÇALIŞMAK. Her iki sonucun vardığı soysuzlaşma TEMBELLİKTİR.

Onun için bizde **tembelliği** de, pahalılığı da kaldırmak istiyorsak: Önce ağır işte aşırı çalışmayı, sonra işsizliği kaldırmalı-

yız. Her ikisi için başvurulacak çare işin hacmini ve verimini arttıracak şekilde sanayileşmektir.

Sanayileşme genel bir söz. Türkiye’de Abdülhamid’in bile hürriyetçi geçindiği gibi, Menderes’e kadar herkes sanayileşmecedir. Fakat, bu amacı hayata geçirmek istendi mi sanayileşmenin **insan** ruhu gibi, **teknik** maddesi de unutulur. Bugün dünyada sanayici ülkeler, mutlaka **ağır sanayi**, makine yapan sanayi temeline dayanırlar.

Almanya’da ağır sanayi kömüre, Fransa’da demire dayandı. Türkiye her alanda zengindir. Yurdumuzda yalnız kömür demir değil krom, manganezden, bakıra, molibdene, hatta petrole, uranyuma kadar büyük sanayinin bütün unsurları yeraltımızı hazine yapmıştır. Biz hâlâ, hafif sanayici bile olmadık. Hükümetlerimiz, zirai ülke olduğumuzla övünecek kadar zavallılığa katlanırlar. Daha dün Uzakdoğu’nun balıkçı adası Japonya’yı 50 yılda en kültürlü ve modern ülke yapan manivelânın makine sanayi olduğu düşünülmez. Yarım milyonluk çöl İsrail yurdu, kalabalık Arap ordularını püskürtme gücünü, bize kadar penisi- lin ve otomobil satabilecek ağır sanayiden aldığı halde, dikka- timizi olsun çekmiyor.

Bizde “Bilim” peçesini takmış bir “ağır sanayi düşmanlığı” yayılmış bulunuyor. Maliyetin pahalı olacağından, uzman kıtlığına, pazar darlığına kadar bin bir bahane öne sürerler. O bahanelere kapılmamızın asıl sebebi ise:

1) Taşrada ve köylerde, küçük üretmenleri kolayca ağırlarına düşürüp haraca kesen haciağaların büyük üretime dayanan modernleşmeyi çekememeleridir.

2) Merkez ve kentlerde vurguncu bezirgânların, yabancı matahalarını satmakla karun olmaya alıştıklarından, yerli sanayiye ağır sanayi temelinden olsun yoksul bırakmak istemelerindedir.

3) Yurt dışında, aşırı hayran kaldığımız yabancı akıl ve sermayesine ister istemez aldanmamızdır. Yabancı, cibilliyeti iktisası sermayesini, anavatanına aşırı kâr akıtmak için yollar.

Sanayileşmek için milli bir plan kursak, ağır sanayi temeli bulunmadığı zaman, **hafif sanayi** için ancak yabancıların müsaade ettiği makinelerle, çeşit ve iş yedek parçalar mahşerine düşerek sakatlanacağız. O yüzden **savunmamız** bile yabancıların keyif ve niyetine bağlı kalacaktır. CHP, sanayileşmede, derebeyi zihniyeti ve yabancı sermaye nüfuzu ile Karabük karikatürüne çarpıldı. Bunun üzerine, yabancı uzmanın tamirhane, asri helâ ve çifte parti öğütlerini **mâide-i Süleymaniye** gibi karşıladı. DP, aynı yabancı uzmanın çizdiği plâna uyup, art arda 4 kabine programına: **öncelik ziraata!** parolasını soktu. Yiyeceğimiz ekmeği dışarıdan ithal ettik. Döndü, mezbuhane süreksiz, hafif sanayi ve imâr gösterilerine baştankara gitti. Menderes çetesi 25 milyar hesapladığı yatırımın ancak beşte birini verimsiz sanayiye yatırıp iflâs etti.

Oysa, 1954 bütçesinin 20'de 1'i ile, 50 milyonluk motor, 50 milyonluk tersane, 50 milyonluk oto-traktör, 50 milyonluk zirai sanayi makineleri sanayisi kurulurdu. 1955-59 arası 4 yılda bilinen 91 firmanın, en az 250 çeşit 41 bin 896 traktörünü ithal ettik: yarım milyara yakın döviz ödedik. Bu dövizle, adı geçen 4 kol ağır sanayimizi 2-3 misli büyütmüş olurduk. Bugün hiçbir yedek parça meselesi bulunmayan 3-4 tip **sahici** Türk traktörü, Türk kamyonu, Türk otomobili, Türk motorlu gemileri işler, her yıl ithal zorunda kaldığımız 150 milyonluk makinenin, 75 milyonluk demir çeliğin, 50 milyonluk oto ve parçalarının en az yarısı yurdumuzda yapılırdı. 100 binlerce Türk işçisine ekmeç çıkar idi. Bugün kimya sanayisi, atom pilleri, elektrik santralleri, çimento, şeker, dokuma sanayimizi kendi kendimize kurma kapasitesine ulaşırdık. Dış ticaret ödeme bilançomuz açık vermez, paramız altın değerine yaklaşırdı.

Zararın neresinden dönülse kârdır.

B- ÖRGÜTLÜ MİLLET: (Ekonomik insan: hür örgütlü çalışma.) Bizde ekonomi, deyince insanı unutmak âdettir. Oysa, insanın bütün hayvanlardan maddi farkı EKONOMİK varlık oluşudur. İnsan ekonomisinde **âlet**, aygıt, avadanlık kadar **plan** da başrolü oynar. Dokumacının örümcekten farkı, yalnız âletle çalışması değil, o kadar da ve belki ondan da önce kafasında yapacağı işi plânlaştırmasıdır.

Plan nedir? Bizde derebeyi kafalıları, planı esaret, plansızlığı hürriyet sayarlar. Oysa gerçek hürriyet: gelişi güzel her istediğini yapmak değil, yapılması gerekeni aydınca kavramak ve istemeyi bilmektir. Bu bakımdan plan:

1) Hürriyetin **bilince** çıkması,

2) Hürriyetin **şekil** almasıdır. Milli kalkınmada ağır sanayi temeli üzerine sanayileşmek mi gerekiyor? Madem ki insanız, hem de 25 milyonluk bir toplum halindeyiz, 25 milyonumuzun da **gerekeni** bilinçle başarmak üzere **hürce örgütlenmesi** şarttır. Ancak o zaman milli bir bilinçten ve iktisadi bir plandan konu açabiliriz.

Plan düşmanı geçinen derebeyilerimizin bir türlü **milli iktisat plânı** kurmayışlarının iç sebebi, milletin **bilinçli örgütüne** ve hür planlara katlanamayışlarından ileri geldi. Onlar bir yanda azınlığı örgütleyip doludizgin tahakkümlerinde başıboş bırakırken, ötede millet çoğunluğunu bilinçsiz ve örgütsüz bırakmada bir “Hikmet’i idare” buldular. Tek parti çağında bir tek hürriyet vardı: **alkışlama hürriyeti!** Çok parti çağında bir tek örgüt vardı: **oy örgütü.** Tek parti çağında millet **alkışçı köle** idi; çok parti çağında millet **“oy davarı”** durumuna sokuldu. Dolayısıyla, ekonomimiz gibi kültürümüz de aksadı.

Gerçek milli kalkınma ve iktisadi kuruluş için ne kadar **“seçme”** ve üstün olursa olsun küçük bir azınlığın her şeyi yaparım sanması, pirenin deveyi sırtından hacılığa götürmeye kal-

kışmasına benzer. Milli uygarlık seferberliğimiz için, milletimizin bütünü ile örgütlenmesi, yapısını gereği gibi kavraması, denetli hür teşebbüse fiilen geçmesi şarttır. Kadim Tarih bu alanda dilsiz bırakılmış en yaman tanıktır: halkın köle olduğu medeniyetler, ne yapmışlarsa, bir türlü art arda yıkılıp gömülmeğe kurtulamamışlardır. En sonunda modern Batı uygarlığının olağanüstü sürekliliği ve yücelişi, halk yığınlarının **köle olmayıp, örgütlenebilmesi** ve toplumsal devrimleri başarabilmesi yüzünden olmuştur.

Kadim toplumlarda hür insan: kendisini alıp satmaya yetkili bir efendisi bulunmayan insandı. Bugün hürriyetin bu dar ve kişisel anlamı yerine geniş toplumsal gerçeği geçmiştir. Modern hür insan: bir zümre veya sınıfın da dilediği gibi **kullaştırılabileceği** insandır. Hukuk hürriyeti, **toplumsal hürriyete** dayanmıyorsa ölü düsturdur. Modern toplumda hürriyetten bahsedebilmek için, her alanda hürriyetlerin elle tutulur karşılıkları bulunmalıdır. Hürriyet maddesi billürleşmiştir. Seçim yapılması yetmez: yurttaşın kimi ve neyi seçtiğini iyice **bilmesi** (BİLİNÇ) ve seçmeye **gücü yetmesi** (ÖRGÜT) gerektir. Millet kayıtsız şartsız egemendir demek yetmez: Avukatını ve hekimini seçmesi kadar açıkça hâkimini ve idare Amirini de **SEÇMESİ** (BİLİNÇ), ve seçtikten sonra da denetleyip **yöneltmesi** (ÖRGÜT) gerektir. Ancak o zaman mahkemelerin, hükümetin BAĞIMSIZLIK'ı ve HOŞGÖRÜRLÜĞÜ kitaptan hayata geçer. Eğitim: muhtar [özerk] ve demokratik **bilim** yapma, **hakikat** arama, **kültür** yüceltme, **insan** yaratma örgütü olabilir. Spor kumara batmaz. Basın “efkârı umumiye” spekülâtorlüğünü bırakıp prensip yayınına başlar. Partiler “oy davarı avcılığında” bıkip, toplumsal sınıfı ve doktrini belli örgüt bilincine kavuşur. Ordu demokratik fen ve Kahramanlık Okulu olur. Din müdahalesiz vicdan ülküsünü benimser.

Batıda insan yaşayışı niçin daha ileri, daha kültürlü?

Çünkü modern Batı insanı, o çeşit hürriyetleri BİLİNCE çıkarıp ÖRGÜTE bağladı. En basit örneği göz önüne getirelim: Batı üstünlüğü maddi manevi **KEŞİF-İCAT** yaratıcılığıdır. Batıda en büyük keşif MAKİNEdir. Makineleşmek, Batı işverenlerinin daha zeki yaradılışlarından mı ileri geldi?

Hayır: Batıda işçiler örgütlenme ve hak savaşı hürriyetini ele geçirince, işverenleri **mutlak** sömürme (en az ücretle en ağır işte en çok süreli çalıştırma) metodu yerine, kâr için daha mükemmel âlet ve makine keşfetmeye, yenilik ve icat aramaya zorladı. Geri, ilkel El İmalâthaneleri bu yoldan **Fabrikaya** döndü.

Bizde, insan gücünün **sınırsız sömürülüşü** yüzünden bir zaman köye traktör giremedi: toprak ağası yarıcı çalıştırmayı daha ucuz ve kârlı buluyordu. Bugün köyde traktörlerin üretimden ziyade eğlence ve taşıt aracı gibi kullanıldığından gocunuyoruz. Neden? Çünkü köy işsizleri traktörlerle yapılandan daha ucuz maliyetli ürün verecek durumda bırakılmışlardır. Makineler şehirlerde bile insan emeğinin rekâbetine güç dayanıyor. O yüzden yabancıların ıskartaya çıkardığı makineler bize yeni gibi sürülebiliyor. Fabrika işletmesi bile, vergi kaçakçılığı uğruna, yer yer parçalanıp, Tahtakale'nin çift çarşısına çevriliyor. Ve bir türlü modernleşemiyoruz.

Demek hür halk örgütleri, yalnız insanca davranış, **sosyal adâlet**, hatta o kadar şiddetle özlenen **Ahlâk** dengesi kurmakla kalmaz, yurdun **Teknik** ilerlemesi ile ekonomik kalkınmasını da kaçınılmazlaştırır. Makineleşmeyi duyulan bir ihtiyaç, keşif ve icadı milli zaruret durumuna getirir. Hür örgütlü millet, belki bir avuç modası geçmiş derebeyi bozuntusunun buyurma zevkini sınırlandırır, lâkin millet iradesini gerçekleştirdiği gibi, yurt ekonomisini de en sağlam, dayanıklı temeller üzerine oturtur.

Gerek iktisat, gerek toplum alanlarında bütün eksikliklerimizin özeti: İdarecilerimizin **doğru davranmamış** olmaları kadar

ve belki ondan fazla milletimizin **Örgütsüz** bırakılmış bulunmasıdır.

C- ÖNCELİK KÜLTÜRE mi EKONOMİYE mi VERİLMELİ?: Tabiatıta IŞIK ne ise toplumda KÜLTÜR odur. Bu benzetiş ekonomisi ile kültürün karşılıklı bağıntılarına uygulayalım. Elektrik ampulü niçin yapılır? Elektrik ışığı almak için. Burada ampul ekonomisiye, ışık kültüre karşılık düşebilir. Kültürsüz bir ekonomi elbet, ışık vermeyen ampule benzer. Lâkin, elektrik ampulü olmadan elektrik ışığı nasıl imkânsızsa, tıpkı öyle ekonomisiz bir kültür de tasavvur edilemez. Kültürle ekonomiyi birbirinden ayırmaya çalışmak, “yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıkar” yollu meşhur skolâstik tartışma yavanlığına düşmektir. Elbet, kültür de ekonomiden çıkar, ekonomi de kültürden çıkar. Hangisinin önce geleceği -gökten inmiş vahiy nası kaatı’ı- ile değil, yerine ve zamanına göre az çok değişir.

Ancak siyaset, insan bilincinin değil de, henüz maddi kör kuvvetlerin egemenlik sürdüğü toplumlara uygulanınca, kültürün ekonomiden sonra geldiği acı bir hakikattir. Böyle topluluklarda politika, ortada oynayan KUKLAdır. Para o kuklayı oynatan tellerdir. Profesyonel politikacılarımız bu yüzden para oyunlarına pek kapılırlar. Ancak hiç unutulmaya gelmez: para tellerini tutup güden el ekonomidir. Sağlam ekonomide para telleri altındır ve politika kuklaları o görünmez altın teller sayesinde rollerini başarı ile oynarlar. Ekonomi çürükse siyaset kuklalarını oynatan telleri pamuk ipliğinden, kâğıt olur. Artık vay o kuklaların ve idare ettikleri milletlerin başına!

En kabasından bir taze örnek verelim. İstanbul kambiyouna göre külçe altın 1946 yılı 490 kuruştı. DP muhalefeti kıyametler kopardı. 1950’de altın 513 kuruş oldu: DP iktidara geldi. Bir de bakıyoruz 1954 yılı demokrasi kahramanları ansızın diktatörlüğe geçtiler. Neden?.. Başka bin bir sebep bir yana, altın

726'ya çıkmıştı. 8 yılda altın yarıdan fazla pahalalanmış, Türk parası ve o parayla rızkını edinen Türkiye Halkının nafakası yarı yarıya düşmüş sayılabilir. Bu maddi olayın Türkler üzerine yaptığı baskıya, ancak diktatörlüğün siyasi baskısı denk düşebilirdi.

Şimdi hangisi baskın çıkacak? DP'nin siyasi, ahlâki, ilmi, felsefi, idari, hatta dini etkileri mi, yoksa altın ibrenin gösterdiği ekonomi etkisi mi? 1960 Şubatında altın 1710 kuruşa fırladı. (Türk parası % 349 düştü.) Demek DP'nin Türkiye ekonomisi üzerindeki 6 yıllık kasap oyunu, ondan önceki 4 yıllık CHP ve 4 yıllık DP baskılarına nispetle 7 misli şiddetle artış temposu gösteriyordu.

Dayanılmaz hale gelen Türk milletini ayaklanmaktan alıkoymak için DP iktidarı siyasi gangsterlikten başka çıkar yol bulamadı. Memurları, polisi, jandarması, yetmedi, Millete karşı ikide bir silâh başı ettiği Türk Ordusu, Türk Hava Kuvvetleri, Türk Donanması bile gözünü doyuramadı. NATO, Cento (Sento)¹⁷ üstünden bir ayaklanmaya karşı Amerika Birleşik Devletleri'nin Türk topraklarına asker çıkarmasını da sağladı... Sonra, o korkunç zorbalık, 27 Mayıs gecesi, en güvendiği Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından “dalında çürümüş bir meyve” gibi dokunur dokunmaz, alaşağı ediliverdi. İktisadî olay öylesine bir hesaptır ki, yanlış yapıldı mı, Bağdat'a kadar gitse gene geri döner.

¹⁷ CENTO (CENTral Treaty Organization): Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye, İran, Pakistan ve İngiltere arasında 1955'te Bağdat Pak-tı adıyla kurulan, Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğine dayalı “ortak güvenlik ve savunma” kisveli, gerici, karşıdevrimci örgüt. Irak'ın Pakt'tan 1959'da çekilmesi üzerine Merkez Ankara'ya alındı ve 18 Ağustos 1959'da da Bağdat Pak-tı'nın adı “Merkezi Antlaşma Örgütü” yani “CENTO” olarak değiştirildi. 1979'da İran'ın, ardından Pakistan'ın Pakt'tan çekilmesi üzerine dağıldı.

Tefeci ve bezirgân çapuluna “Coup de Grâce” (Son Öldürücü Vuruş)’u indiren MBK, tarih bakımından **Devrim** ülküsünü benimsedi. Demokrasimize yepyeni bir düzen verecek. Toplum **zincirinin** bütününe sürükleyecek olan hangi **halkaya** var gücüyle asılmalıdır?...

Hiç şaşmadan: Ekonomi halkasına.

Toplum zincirimizin bütün öteki halkaları, hele maarif, kültür vb... problemleri önemsensemeyecek veya geride mi bırakılacak?

Asla. Hatta bilâkis: eğer kültürün sahiden ortamımızı aydınlatan büyük ışık olmasını istiyorsak, önceliği halkın ekonomik kalkınmasına vermeliyiz. Çünkü, maalesef, ekonomi gelişimine yaslanmayan maarif ve kültür, ülkemizde boyuna, temelsiz yapının üst katları gibi tutunamamıştır.

En göksel din olayından ibret alalım. Yurdumuzda Türk varlığını kökleştiren Cami, yalnız güzel mimarisiyle ruhları yüceltmez, suyu ve helâsiyle Bugüne dek halkın en kaba ihtiyaçlarına da yaradığı ölçüde yaşamıştır. Ve yeryüzünde en dinsiz adam bile, tek inanan kalmasa dahi, camiin toplumsal görevli inanç yapısı önünde ölmezliğin heyecanını tadacaktır. Selâtin sitelerinin (Cami+Medrese+Çarşı) (İman+İlim+Ekonomi) üçü zü kurulduğu gün, toprak ekonomimizin düzeniyle ahenkleştirilmiştir. O şaheser anıtlara dayanmasaydı, bugün İstanbul “Müslümanım” diyebilir miydi? O anıtlar çağlarının ekonomisine dayanmasalardı, varolabilirler miydi?.. Onun gibi, modern kültür, Batı sanayisinin çocuğu oldu. Ortaçağlarda ise, insan bilimi, bin yıl önceki Aristoteles’ten yüce bilgin olmayacağını ezberlemişti. Neden? Çünkü, Ortaçağın maddi yaşayışı Kadim Yunan Medeniyetinde görülen ekonomi düzeyinden yukarıya çıkamamıştı.

Tersine, kültür ve maarif çiçeği, ne kadar güzel olursa olsun, kendi toprağında kökü yoksa, süslü vazoya konmuş nâdide güle

benzer, er geç solar, hatta çürür ve kokar. Bunu da bizim daha dünkü politikamızda bin bir örneğiyle görebiliriz. Batının ağır sanayiye dayanan temellerini yurdumuzda gerçekleştiremedikçe, ticaretimiz vurguncu bezirgânlığa, bankacılığımız, Kanuni Süleyman çağındaki kadar “dolapçı” piyango ve hava oyunculuğuna döndü. Dünkü hükümetler gibi partilerimiz de hep güya “**Kültürlülerimiz**”in elinde idi. “**Ülkü**” dergisinde çıkmış köy röportajları çok enteresandır. Anadolu’nun ekonomi seviyesi olduğu gibi kalmış köyünde, vaktiyle bir tek hırsızlık görülmezken, okul açıldıktan sonra, hem de hep okul görmüşlerden hırsızlar çıkmıştır. Eğitim bunu mu öğretti diyelim?

Elbette hayır. Çocuğun soyut eğitimle genişleyen eğilim ve ihtiyaçları çevresindeki geçim imkânları ile karşılanamayınca, soysuzluğa dökülmüştür. İnönü “her köye bir okul” açmayı, köy ekonomisiyle bağdaştıramayınca, toprak reformsuz “İlk tahsil seferberliği” döndü dolaştı, okul masrafı için tek ineğini satmak istemeyen dul köylü kadınına jandarma falakası çekmeye kadar facialaştı. İnönü’nün de hor gördüğü “batakçı toprak ağaları”nın ekmeklerine yağ sürdü. CHP’yi köylü oyları ile tepesi taklak getirmeye yaradı. Köye ışık götürme niyeti, maddesiz uygulananca, köyü Menderes demagojisinin karanlığına gömdü. Yüzde yetmişimiz hâlâ okuma yazma bilmiyor. Bilenlerimiz de, ancak Şahmeran’ı anlayabiliyor.

Atılan devrim tohumunun **kültür** çiçeğini köyde kentte açılmış görmek istiyorsak, toprağımızda o tohumu önce filizlendirecek **geçim** şartlarını geliştirmeliyiz. Türkiye’imizi yeryüzünün en kültürlü ülkesi yapmak istiyorsak dört elle sarılacağımız **birinci halka** ekonomi ve **üretim** düzenimizdir. Önceliği ekonomiye veren ülkelerde kültür kısa zamanda başa geçip yolu aydınlatmıştır. Kültür, onunla uğraşacak kadar boş vakti ve bol nakdi bulunan insan yığınları için vardır. Yoksullukta kültür yaratan ülkücüler, yığınla karıştırılmamalıdır. Amerika’da kültür

ileridir: Çünkü, tarlada çalışan 1 kişi 84 kişinin ekmeğini üretebilir. Türkiye’de kültür geridir: Çünkü, tarlada çalışan 6 kişi, kendileri dışında ancak bir kişinin ekmeğini üretebilir. Danimarka Batının en birinci okuryazarlar ülkesidir: Çünkü, ziraatının çıkmaza girdiği gün, bütün köylü yığınlarını örgütleyip, bilimle işin birliğini halka indirmiştir.

Köyümüzde, derebeyi artıkları köy ekonomisine egemen oldukça, en parlak kültürünün ışığı söndürülür. Köy Enstitülerini boğanlar, köylümüzün modern insan haklarını özlemesinde “Komünizm” korkusu alanlardır. Bülbül Hocalar Bursa camiinde bile: **“Cengiz ve Atillâ adlarını çocuklarına koyanların komünist olduklarını”** (Cumhuriyet 25 Mart 1959) vaiz edebildiler. Ege bölgesi kadar ileri toprağımızda köylere 27 Mayıs’ı anlatmaya giden öğretmenlerin yolları kesildi, kendileri taşlandı. Kültür yalnız başına kaldı mı bu derece ters karşılanabilir.

Meslek açılarından eğitim önceliği haklı olabilir: 15 ayda 45 bin Mehmetçiğin Orduda okuryazar yetişivermesi gibi... Yalnız, Ordudaki Mehmetçikle, köy ve kentteki Mehmetçiklerin durumları bir değildir.

Orduda Mehmetçiğin bütün maddi ihtiyaçları (yeme, içme, çalışma, dinlenme, giyinme, barınması, hatta sporu ve eğlencesi) sağlanmış sayılabilir; tek eksikliği eğitimidir. Sivil Mehmetçiğin geçimi aksak, çoluk çocuğu kalabalık, kendisi işsiz vb.. ise, eğitime harcayacak boş zaman ve bol imkan bulması hayli güçleşir. Dünyanın en çekici eğitimi önünde vurdumduymazlaşma, hele geri kıskırtan varsa düşmanlık başlar. Çoluk çocuğu ile bütün halkımıza Ordudaki asker Mehmetçiğe verilen kadar olsun belli geçim garantisi verilse, elbet ayrıca iktisat şartlarından kaygılanmaksızın yapılacak **BİRİNCİ İŞ** eğitim olur. O zaman bile, ekonomik durum daha önceden çözümlenmiş değil midir?

Onun için ordudaki tecrübemizle eğitimin rolünü değerlendirmek güçtür.

V- Politik

Saltanat çağında: Siyaset Sarayın tekelinde idi. Saray dışında siyaset yapmak: **“Sözü ayağa düşürmek”**, sayılırdı. Bu kafa ile, Türkiye’de hürriyeti bile iki defa ilân eden kişi, en ünlü müstebitimiz Sultan Abdülhamit oldu. Onun için de Hürriyet, bizde hâlâ hürriyetten başka her şeydir.

Meşrutiyet çağında siyaset gene sarayla Bezirgânların (levanten sözcüğünde en iyi tarifini bulan Batıya bağlı ve hayran sözde tüccarların) tekeline geçti. Saray ağaları ile Kent bezirgânları dışında siyaset yapmak **“sözü ayağa düşürmek”** sayıldı. Bir tek iri Abdülhamit’in yerine birçok Abdülhamit ufaklıkları geçti.

Cumhuriyet çağında: Birinci Kuvayimilliyecilik hayata **“Halkçılık programı”** ile gözlerini açtı. Fakat halkımız örgütsüz kaldığı için, örgütlü, tecrübeli ve gelenekli derebeyi artıklarına karşı Cumhuriyet ve İstiklâlimizi koruyacak devrimler **“Güzideler”** (seçkinler) adlı kimselerin tekelinde yürütüldü. **Halk için** yapıldı, ama **halk tarafından** yapılmadığı için **siyasi yüzeyden** derinliklere inemedi. **“Güzideler”** dışında siyaset yapmak **“Sözü ayağa düşürmek”** sayıldı. CHP bu **“güzide aklisi”** ile halktan o derece korktu ki, en sonunda şef İnönü güya çok partililiği ilân ederken bile: **“sözü ayağa düşürmemek”** şartını koştu. Kendi **“güzide”**si DP, **“sözü ayağa”** öylesine düşürdü ki, yurdumuz en modern irtica ile silâhlanmış Ortaçağ ağırlarının salgınına uğradı.

DP faciasını hâlâ, hemen herkes **“cahil halkın”** siyasete karışması gibi görmeye eğitiliyor. Türk milletine bundan büyük iftira olamaz. **“Sözü ayağa düşürmek”** sözcüğünün Batılı anlamında medeni karşılığı **DEMAGOJİ**’dir. Demagoji: Küçük menfaat ve küçük meseleler öne sürerek, büyük menfaat ve yüce ülküleri örtbas etmek gevezeliğidir. Demagojiden kurtulmanın tek yolu, milletin bütününe siyasette **söz** ve **iş** sahibi etmek-

tir. İster “seçkin”, ister bıçkın olsun, azınlık siyaseti tekelinde tutup yığınlara mal edemedikçe, er geç demagojiye düşer. Ortaçağ **aşiret** usulünde halkı **sürü**, başındakileri akıllı **çoban** yerine koymak olurdu. **Millet** idaresinde: gerçek demokrasiden, **yani halkın bilfiil siyaseti gütmesinden** başka çıkar yol yoktur. Onun için:

- 1) Siyaset,
- 2) Doktrin,
- 3) Parti konularında yanlış anlamaları kısaca açıklamadan edemeyeceğiz.

A- SİYASET: Yurdumuzu kasıp kavuran bir avuç derebeyi artığı, kendi hesaplarına çok güzel bir oyun bulmuşlardır: **Siyaset düşmanlığı...** Asker siyasetle uğraşmaz, memur siyasetle uğraşmaz, genç uğraşmaz, ihtiyar uğraşamaz. Üniversite, hâkim, öğretmen: Hâşâ! İşçi, köylü, esnaf, fakir fukara: Ne hadlerine!.. Kim uğraşır Türkiye’de bu siyaset denilen kuşla? Yalnız cennetlik beylerimiz... Böylece, millet iradesi, bir koyun sürüsünü gütmek kadar kolay ve kârlı gelirdi efendilerimize. Ancak gerçekte hiçbir millet sürü olamayacağına göre, kanlı kansız siyasi facialar millet kaderini allak bullak eder dururdu.

En uzak ve en yakın tarihimizde o basmakalıp, alışılmış “dürûg-ı maslahat-âmiz”i [iş bitiren yalanı] boyuna yalanlayan en sık olaylardan biri de: askerle siyasetin en görmek istemeyen göze dahi batacak ilgisidir. Hemen hepimiz, askerlerin siyasetle uğraşmaması gerektiğinde Allah bir yemin etmiş görünürüz. Tarihimizde ise askerlerden daha velvelelice siyasetle uğraşan kimsemiz olmamıştır. Ve hele modern tarihimizde, ne vakit askerler siyasetle uğraşmışlarsa, o vakit bu millet az çok doğru, iyi, güzel bir ileri adım atmıştır.

Acaba niçin düşünmekten korkuyoruz? İstibdat zamanı Askeri Tıbbiye, Kuleli, Harbiye gençliği siyasetle uğraşmasaydı, ne olacaktı? Yurtla ilgisi kopuk bir takım eksantrik kişilerin Av-

rupa'ya kaçışları... Enverler, Niyaziler, ordu birlikleriyle dağa çıkmasaydılar, kim bilir daha kaç tane “**Cön Türk**” arkadaşlarını Kızıl Sultana Jurnal edecekti... Mütareke yıldırımını ve İzmir işgali üzerine Türk Ordusu siyasete el koymasaydı, doğacak faciaları insan aklına getirmekten çekiniyor. En son 27 Mayıs gecesi silâhli kuvvetlerimiz siyaseti ellerine almasa idiler, bugün Yassıada hainlerini alkışlayan sözde **çoğunluk**'tan yüzü kızarmayan Türk kalmayacaktı.

Öyle iken en akli başında geçinen aydınlarımız, bilim adına and içmiş koskoca profesörlerimiz bile, uluorta, hem de büyük ağırbaşlılıkla: **siyasetle uğraşmamak** gibi düpedüz bir **medeni intihar** akidesini rahat lokum kadar tatlı tatlı yutmuş görünmeyi, en yüce Usun ermişlik kertesine varmak sayıyorlar. Neden?

Çünkü, bizde siyaset adı ile ortaya sürülen şey, çok defa bir avuç halk düşmanının kirli düzenbazlıkları olmuştur. Kirli çamaşırları milletten gizli yıkamanın kestirme yolu: akli erecekleri, hele haksızlığa karşı gücü yetecekleri, en büyük millet meselelerinde, yani siyasette kafadan gayrimüsellâh kılmaktır... Bugüne değin, sürüm yapmış hiçbir bilim akımımız veya siyaset partimiz, Batılı anlayışın ağza alabileceği herhangi bir yerli malı İDEOLOJİ temeline dayanmamıştır. Uzağa gitmeyelim. Onlarca yıldan beri kimsenin “hayır” demediği beş altı formel hürriyet kavramı 27 Mayıs gecesi tek kalemde ilân ediliverince, CHP'nin en allâme lideri Günaltay, başka yapacak işi kalmadığını görerek istifa etti. CKMP, ansızın palavra uçurumunun dibini görmüşçe, mumla program aramaya bulaştı. Doktrin partisi olmamakla övünen ve doktrin particiliğinin ülkemizde olamayacağını en mutlak hakikat gibi öne süren, her doktrin partisinin polis işkencesiyle adliye engizisyonunda inletilmesini bir kerecik olsun yanılıp Anayasaya, insan haklarına aykırı bulamayan bu iki meşhur edilmiş parti, daha dün: iktidara gelince -ne yapacakları değil- kaçır koltuk üleşecekleri konusunda birbirlerine

girmişlerdir. Ve hâlâ acele gelmesi için çırpındıkları yarınki seçimlere girince: millet oylarını peşin peşin kendi torbalarında keklük saymaktadırlar. Hangi programları ile? Alkışçı Yahudinin dediği gibi: “Daha belli değil!” Acem şahının gemisi örneğinde: partileri önden iktidara çıkıversin de, fikriyatları arkadan gelmese de olur!

Bu bakımdan MBK, öyle “parti” ocak, bucaklarını değil, bütünü ile o çeşit partileri kapatsa ve yeniden örgütleyeceği milletin içinden namuslu doktrin partilerinin çıkmasına yol açsa yeridir. Çünkü doktrinsiz partilere, medeni dünyaca “Parti” adı dahi verilmez. Bizimkiler, komiteci Balkan çetelerine benzerler. Sırf iktidar kaymağını gözetleyip, sözde kuvvetli birer “şef” çevresine dizilmiş, iyi veya kötü niyetli, **aşiret kafalı, aşiret yapılı** acayip ahbap çavuş bölükleridirler. Batılı anlamında: bilim, düşünce, ilke, sistem, doktrin partisi mi dediniz? On parmağımızda on kara hazırdır. Doktrin teşebbüslerini er geç hem boğar hem de kirletiriz.

Ortada gerçek fikir, sosyal prensip, açık bilimsel doktrin bulunmayınca elbet, işçi, köylü, halk arasına sokulan sözüm ona “SIYASET”: aşiret kavgası çıkarır. Askerin, memurun, profesörün, aydının böyle aşiret kavgalarına katılmaları, yalnız külâh kapıcılığı ve kargaşalığı arttırmakla sonuçlanır. Zekânın benimseyebileceği insanca ölçülü açık düşünceler karşılaşamayınca, bilimli ve namuslu tartışmanın yerini, ister istemez cahilce, hatta hayvanca kör dövüşleri tutar.

Siyaset: bütün hayvanlar içinde yalnız insan içindir. Daha 2300 yıl önce, Aristoteles’in insanı: (ZOON POLİTİKON): (siyasi hayvan) diye tarif edişini tekrarlamaktan bıkmayalım. İnsandan “SİYASET” özelliğini kaldırdığımız gün, geriye ne denli süslersek süsleyelim, “HAYVAN”dan başka bir şey kalmayacağı unutmayalım. En derebeyice siyaset yasaklarına rağmen, hepimizin boyuna ve ister istemez siyaset olaylarına katılma-

mız, insandan başka bir varlık olamayışımızdan ileri gelir. Mademki, insan doğduğumuz için bilerek, bilmeyerek SİYASİ'yiz, **“Siyasetle uğraşmam”** diye, kendi kendimizi neden boşuna inkâra yeltenelim? Neden her şeyde yararlı bulduğumuz bilgi ve denemeyi siyasette kendimize çok görüp, en basit yurttaşlık meselelerimizin çözümünü kördüğüm, kör dövüşü edelim? “Aşiret yırtınmaları ile uğraşmam” demek yerinde olabilir. Çünkü, 25 milyon nüfus içinde birkaç bin kişinin çıkarı uğruna çabalamak, hem çok küçük, hem çok iğrençtir. Bu küçüklük ve iğrençlik yalnız memurlara değil, insan olarak hiçbir Türk'e yaraştırılmaz. Ama, millet ölçüsünde EN GENİŞ, EN BÜYÜK DAVA demek olan siyasetle uğraşmam demek, yalnız en ulu ulus görevinden kaçmak değil, o kutsal görevi bir avuç serserem aşiret yobazına bırakmakla bir çeşit vatana kıymak olur.

“Ben mesleğimde olgunlaşmak amacı ile siyasete vakit harcayamam” demek de yersizdir. Önce siyaset bir **meslek** değil, her meslekten insanın **yurttaşlık borcudur**. Sonra yurdumuzun hemen bütün aydınları memur, asker, öğretmendir. Belli başlı aydınlarımıza birer kulp takıp siyasetten uzak tutacaksak: Seçime, oya başvurma komedyası ile kimi kandırıyoruz? Günlük ekmeğinin kölesi haline sokulmuş yurttaşlar çoğunluğu siyasetin inceliğini hangi ışık altında görecek: siyasi tuzaklardan nasıl sıyrılacaktır?

Siyaset, ufak ufak, dağınık yurt görevlerinin bütünü ile ahenkleşmelidir ve bütün meslekleri kaplar. Her meslek ilgilisi, kendi alanındaki özelliği ve ışığı siyaset alanına taşımazsa, millet bütününe değil, kendi egoizmasına yarar. Tersine, siyasi anlamı kavramamış bir meslekte derinleşmek; uzmanlığı içine inildikçe yeryüzünün ışığından uzaklaştırıcı bir kör kuyuya çevirmek olur. Asıl siyasi terbiyesi bulunmayan insan, hem uzmanlıkta kör yoklamasından öteye geçemez, hem vatan için kaybolmuş sayılır. Nasıl, insan vücudunun bütününe ve hasta-

lıkların hepsi hakkında tam bilgi ve deneme edinmedikçe insanın iyi bir kulak hekimi, kalp hekimi, akıl hekimi olması imkânsızsa, tıpkı öyle, toplumun bütünü ve siyasi düzen ve düzensizliklerin hepsi hakkında tam bilgi ve deneme edinmeden bir meslekte uzman olmaya kalkmak, yarım kalmaktır. Bizim bütün alanlarımızda, hele aydınlarımızın uzmanlıklarında, olağanüstü istisnalar bir yana, kaide olarak daima yarım kalışlarının başlıca sebeplerinden biri de siyaset fobimizdir. Atasözümüzle “Yarım hekim candan, yarım hoca dinden eder.” Bir an için Milli Birlik Komitemizin siyasete karışmadığını düşünelim. Aşiret politikacıları pekâlâ, birkaç bin kişilik avene çetelerinin çapulu uğruna 25 milyonluk Türk milletine karşı muazzam Türk Ordusunu bir emirle lejyon etranjerler¹⁸ gibi kullanabilecekler ve yurdumuzu göz kırpmadan salhaneye çevireceklerdi. Aydın vicdanlı askerlerimizin öteden beri siyasetle normalce uğraştıkları kabul edilsin: belki ihtilâl hacet kalmaz, işler yoluna girerdi.

Türk milleti vasi istemiyor, zalimlere karşı basiretinin bağlanmasını istemiyor. Her meslekten herkes, kendi kuyusuna gömülmesin; yurttaşlık görevi için yurt siyasetinde ayıkça rol alsın. Ancak o zaman iki buçuk örgütlü avantürnye, 25 milyon insanı koyun sürüsüne çeviremez. Ne istediğini bilen yurttaşlar önünde saygı ve namusu ile iş görmeye çabalar. Bu vatan ikide bir namussuzların oyuncağı oluyorsa, bunda biraz da hepimizin siyasetten yan çizişimiz rol oynamıştır. “Her millet lâyük olduğu idare şekline kavuşur” sözünün bir tek anlamı varsa o da, yurttaşları **siyasi uyanıklığa** ve **siyasetle fiilen uğraşmaya** çağırmasıdır. Yoksa, her millet, her zaman, en layık olmadığı oyunlara düşürülmüştür.

¹⁸ Lejyon etranjer (légion étrangère): Yabancı gönüllülerden kurulu Fransız ya da İspanyol askeri birliği.

B- DOKTRİN: Millet siyaseti: Toplum bölümlerimizin yurt ve dünya görüşlerini kendi açılardan, ayrı fikir sistemleri olarak ortaya koymaları ve sentezleştirmeleridir. Buna DOKTRİN siyaseti denir. Ancak, doktrin deyince, sağlı sollu, hep derebeyi artığı oluşumuzdan gelme bir sapıklığımız var. Bilgin ve hattâ otoriteliği “poz verme” sayanların doktrin sözünden çıkardıkları anlam: Batıda sonları “izm”le biten görüşlerin genel düsturlarını basmakalıp Türkçe’ye çevirip “Ve dahi, bununla amel oluna!” tekerlemesini savurmaktır. Buna doktrin değil, papağanlık denir.

CHP, bir ara “**Devlet Sosyalizmi**” etiketi bile takılmak istenen “**Devlet Kapitalizmi**” ile milletin başına pahalı devleti musallat edip iflâsa gitti. DP bir ara “**Liberalizm**” etiketi bile takılmak istenen şartsız, kayıtsız, tefeci, vurguncu hürriyeti ile milletin başına “**Frankizm**” diktatörlüğünü musallat edip, ihanete gitti. Bu iflâs gibi o ihanet de, hep kendi teorisi ve doktrini bulunmayan, kafasız işgüzarlığın, Batı mukallitliği [taklitçiliği] ile kulaktan dolma klişelere özenmelerin yurdu tecrübe tahtasına çevirmesidir.

Doktrin hayattan doğar. Hayatın başlıca özelliği kitapta yazılmamış, yenilikler ve özelliklerle dolu oluşudur.

MBK bir devrim yaptı. Bunu yapanlar kimler?

Askerler. Kitaba ve Batı formüllerine bakılınca askeri hareketler sosyal işlerde şüphe ile görülür. Kendi tarihi ve toplumu bakımından Batı, şüphesinde haklı olabilir. Güney Amerika’da görülen prononciamentolar devrim değildir. Çünkü orada geniş halk yığınları kırmızı derili ve melez köylülerdir. Ordu ile siyaset, eski **İspanyol** saldırganlarının bir avuç imtiyazlı torunları ve büyük **yabancı sermaye** nüfuzu altına girmiştir. Suriye’de halk yığınları asırlarca sömürge düzeninde eğilmiş bin bir ırk ve mezhep topluluğudur. Ordu ile siyaset sömürgeci kodamanların

kapı kulluğuna alışık bir avuç entelicens adamının ve gene Batılı nüfuz çekişmelerinin elindedir.

Türkiye Halkı asırlardan beri bağımsız egemenlik bilinci ile yaşamış, İmparatorluğun her bucağında elde silâh ülke bütünlüğünü korumak için dövüşmeye alışmış bir yığındır. Siyaset, arada maceraperestlerin eline düşse bile ordu kadrosunun çoğunluğu, aile bütçesi ile okuyamayacak kimselerin biricik geniş yatılı okul olan askeri okullara vermek zorunda kaldığı halk çocuklarıdır. Tarihimizde hemen her askeri isyan, halkın gizli, açık sempatisinden kuvvet almıştır. Yeniçeri isyanları bile fetvalarla kendilerini meşrulaştırmışlardır. “**Seyfiye**” ile “**İlmiye**” (Ordu ile Üniversite) bütün Osmanlı “darbe-i hükümet”lerinde tesadüfen bir araya gelmiş değildirlere. Her iki zümre de “**alufeci**” (ücretle çalışır) durumunda idiler. “**Mülkiye**” (idare âmirleri) ve “**Kalemiye**” (maliyeciler) gibi milleti soymakta Tefeci-Bezirgânlarla iş ve menfaat birliği halinde değillerdi. Onun için askerlerin yararları ve ülküleri son duruşmada halkinkilerle birleşebiliyordu.

Tarihte Yeniçeri isyanlarının küçümsenmesi ve kötümsenmesi “**askeri**” veya “**şer’i**” oluşlarından değil, hiçbir **toplumsal devrime**, sosyal senteze yol açmamalarından ileri gelir. Yoksa gene tarihte az çok “**Askeri**” olmayan, yani “**SİLAHLA**” kurulmayan medeniyet ve çağ gösterilemez.

Milli Birlik Komitesi, yaptığı devrime “**İKİNCİ CUMHURİYET**” adını verdi. Demek, toplumsal bir doktrin özleyişi ile doğuyor. Bu doktrin ülkemizin taşında toprağında yazılıdır, denebilir. Türkiye’de **BİRİNCİ CUMHURİYETİ**, **Birinci Kuvayimilliyecilik** seferberliği kurmuştu. İkinci Cumhuriyeti kuranlar, nerede ise kendiliğinden “**İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE**” savasındadırlar. Bu savaş bütün 27 Mayıs devrimcilerinin söz birliği, derece birlikleri gibi, Birinci Kuvayimilliyeciliğin yalnız devamı değil, gelişmesi ve **bütünlenmesidir** de. Birinci Kuvayimilliyecilik

yimilliyeye ancak **İSTİKLÂL** ve **CUMHURİYET** gibi siyasi ilkelere gerçekteşirip gençliğe ısmarladı. Asıl **iktisadi** ve toplumsal **HALKÇILIK PROGRAMI**’nı ancak düsturlaştırmakla yetindi. Atatürk, zafer ertesini toplanan **İKTİSAT KONGRESİ** delegelerine: Kılıçla üstünlüğün ardından iktisat üstünlüğünün gelmesi gerektiğini belirtti. Şimdi İkinci Kuvayimilliyecilik, siyasi istiklâl ve Cumhuriyet **ŞEKLİ** içine öz **MUHTEVASINI** yerleştirecek: **GERÇEK HALKÇILIK** programını kitaptan hayata geçirecektir.

Sosyal hayatımızın 27 Mayıs sürprizi önünde resmi biliminiz ne diyor?

MBK, yerinde bir alçak gönüllülikle Üniversitemize başvurmuş bulunuyor. Siyaset yasağının yalın kılıcı yıllarca başları ucuna asılmış duran profesörlerimiz, epey haksız olmayarak ne karşılık veriyorlar?

En samimileri, makalesi Batı basınında ciddi yankı uyandıranları da dâhil olmak üzere, şu ikrarlardan çekinmiyorlar:

“Türkiye’imizin son devrinde ilim adamı ve yüksek tefekkür şahsiyet [düşünür kişilik] niçin yetişmedi? Kanaatleri uğrunda adamlar asıldı. Kimi selâmeti sürgünde buldu, kimi senelerce mevkuf [tutuklu] yaşadı.” “Garplı manası ile emniyet, hapishanelerde gardiyan muhafazası altında yaşayan mahkûmların emniyeti değildir. Bu keşmekeş içinde bu memlekette ilim adamı yetişmemesine değil, yetişmesine hayret edilir.” (Ord. Prof. Dr. A. F. Başgöl, Zaruri Bir Cevap, Yeni Sabah, 28 Temmuz 1960)

Buradaki izah yanlış üzerinde durmayalım. Elbet sahici bilim aşkı hakikat gücü **“gardiyan nezareti altında”** da yaşayıp dövüşebilir. Galile’ler Ortaçağ Engizisyonları altında modern bilimi kurdular. Hele, asılan, sürülenleri 150’likler sayıyorsak, skolâstikten başka **“ilim”** olamayacağı iddiasına kadar düşebiliriz. Ancak, yüksek şöyle dursun **“orta”** tefekkür şahsiyeti bile

yaşatmadığımız, ‘hür basın’ımızın deyimi ile **“Fikre kelepçe”** vurmak ustalığını methettiğimiz muhakkak... Saltanat artıklarına hasret olmayan bir başka profesör, aynı acı hakikati itiraftan geri kalmıyor:

“En güç olan şey gerçeklerimize dikkat etmek ve fikre onu kaynak yapmaktır”. **“Batılı olmak, Batı düşüncesini savunmaktan güç. Batı düşüncesinden sıyrılarak, kendi düşüncemizin dertlerine inmektir. İğreti fikirden iğreti politika-kadan, iğreti ve sahte hayattan o zaman kurtulabiliriz”.** **“Hürriyeti ne için istiyorduk? Düşünmek için değil mi? İşte hürriyet... Çıkını ile çözülmemiş dertler yığın yığın... Hani düşünce?”** (Cahit Tanyol, “Hürriyet ve Fikir Yoksulluğu”, Vatan, 4 Temmuz 1960)

Bilim ve Üniversitemizin doktrin değil, basit **“düşünce”** bakımından durumu bu kadar acıklıdır. Sebebi ile vakit kaybedilemez. Bu durum önünde tutulacak tek çıkar yol, bir kere daha halk çoğunluğumuzun adsız kaynaklarına hür akış vermek olabilir. Dünyanın hiçbir ülkesinde bulunmayan bir müesseseyi MBK’miz Türkiye’de kurabilir. O da İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde, en az ayda bir toplanacak ve basın, partilerle bütün bilim adamlarını, serbest düşünce sahiplerini bir araya getirecek bir **DÜŞÜNCE FORUMU** açmak, orada her Türkün, **fikirlerini tartışma** imkânını sağlamaktır.

C- PARTİ: Şu, âlimimizin de, cahilimizin de hep düşünce yokluğundan, doktrin çoraklığından yaka silktiği ülkemizde, siyasi aşiret kavgaları arasında, bir ses yükselmişti. Elbirliği ile boğulmak istenen bu ses, profesörlerimizi düşünmekten alıko-yan “gardıyan nezareti altında” bile “Batı düşüncesinden sıyrılarak”, “gerçeklerimizi fikre kaynak etmiş” idi. Bundan, 27 Mayıs inkılâbından, 6 yıl önce **“İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE SEFERBERLİĞİ”**nin teorisini ve pratiğini fikirleştirmiş, doktrinleştirmişti. Kısaca diyordu ki:

“Şahsi nüfuz yerine, mutlak surette kanun yolu ile:

“a) Devleti milletten üstün değil, milleti devletten üstün tutmak ve antidemokratik kanunları ayıklamak,

“b) Müzmin işsizlik ile azgın hayat pahası kanser haline gelmiştir. Bunları köklerinden kazımak için, ikinci bir Kuvayimilliyeye seferberliği gerektir. Bu iktisadi seferberliğimizi, ATOM dâhil, en son sistem AĞIR SANAYİ temeline dayandırmak, c) Milli istihsal mücadelemizin para maddesini -ne sadakayla, ne zor ile- ancak UCUZ DEVLET ve BİLİNÇLİ TİCARET yolu ile sağlamak, d) Bu mübarek iktisadi Kuvayimilliyeye seferberliğimizin güdücü ruhunu -başta İşçi Sınıfımız gelmek üzere- cahil, âlim, köylü, şehirli... bütün değer yaratan iyi niyetli vatandaşların, tamamıyla aşağıdan gelme ve tamamıyla serbest (Teşebbüs - Örgüt - Kontrol)larında bulmak ve bu emelle, bütün organlarda bilfiil üreticileri çoğunlukta görmek, yarımız olan KADINI ön safta bulmak, GENÇLİĞE sonsuz inanmak” gayedir.

Bu ses Vatan Partisi'nin Tüzük 2. maddesiydi. Düşünceye, hele Batıdan aktarılmış bir düşünce olabileceğine inanmayan çevremiz, insanca tepki değil, tekme savuracaktı. Fakat 1954 baharında Vatan Partisi'nin GEREKÇESİ onu da “Vatanı yeni bir KUVAYİMİLLİYECİ mukaddes hamlesi cennetleştirecektir” diye, vatan vazifesi görmenin bizdeki tabîî sonucu sayıyordu. Şunları yazıyordu:

“Korku, hiçbir hastalığa ilâç değildir. Bilâkis her illetin başı korkudur. Vatan aşkını söyleyemez hale gelmektense, ölmek daha iyidir. Mustafa Kemal diyor ki, ‘Vazifeye atılmak için, içinde bulunduğun vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin.’ (Ve 40 yüklü sayfada “kendi düşüncemizin dertlerine iniyor”du.)

Gene 1954 güzünde, Vatan Partisi programı tekrar ediyordu:

“Batının 400 yılda aştığı basamakları biz birkaç 4 yılda atlamaya mecburuz. Bu mecburiyetlere inanarak, *her içti-mai [sosyal] sınıf, zümre ve tabakanın* en vatansever, en namuslu, en canlı ve ileri unsurlarını feragatle içine alan umumi [genel] bir milli seferberlik açmaya mecburuz. Birinci Cihan Harbi’nden sonra *istiklâlimizi* kurtarmak için nasıl demir çarık, demir asa **BATILILARA KARŞI Birinci Kuvayimillîye** hareketimizi başardıysak, aynı imanla bugün de *istikbalimizi* kurtarmak için **BATILILAR DERECESİNE** yükselmeyi hedef tutan iktisadi bir mukaddes harbe [kutsal savaşa], **İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE** hareketine mecburuz.” (s. 25)

1957 yazında DP, CHP, HP, CMP’nin meclisteki horoz dövüşlerini millete açıklayan “**SİYASETİMİZ**” kitabı, Türk milletini kanlı sonuçlardan sakındırmak isterce şunları belirtiyordu:

“Geçen zaman içinde hoşa gitmeyen olayları sansür etmek, bilinçaltına püskürtmek, kişi ruhunda deliliğe, millet ruhunda isyana yol açtı. Ruh hastasını iyi etmek için ilk şart; bilinçaltında basıldıkça dinamitleşen tesirleri bilince çıkarmaktır. Niçin Millet vicdanına itildikçe dinamizmi korkunçlaşan karanlık hoşnutsuzluklar bilinç aydınlığına çıkarılmasın? Malûm sebepten.

“Bugün atom çağındayız. Bir gramlık maddenin çekirdeği bir şehri asırlarca ışığa boğar. İnsanca çözümlenmeyecek dava *bilkuvve [teorik olarak]* kalmadı. Geri ve fakir milletiz. *Sen ben kavgası ile* kısırlaşmamalıyız. Fakat, hatalarımızı savunmakla da çıkmazdan kurtulamayız. Millete ve birbirimize *nasılsak öylece* görünmek fazilet ve şerefini göstermekliğimiz **MÜMKÜN** ve zorunludur.

“Ham zorbalık çağı can çekişiyor. Dünyanın en eski medeniyetlerinde yoğrulmuş çelebiliği ile ağır başlı, uslu ve candan milletimiz: **MUHALİF, MUVAFIK** bütün partiler-

den horoz dövüşü, kayıkcı dövüşü, kör dövüşü beklemiyor. Milletimize YARAŞIR ve YARAR olmak için: Partiler arası bir ‘siyasi forum’ yaratmalı, o siyasi er meydanında milletle beraber, her şeyin izahı ve çaresi aranmalı, bulunmalıdır. Demokrasi LAFTAN İŞE geçirilmeli, bütünü ile gerçekleştirilmelidir.” (s. 34)

“1- MUHTEVALI [İÇERİKLİ, ÖZLÜ] SİYASET: Vatan Partisi’ne göre siyaset boş bir zarf değildir. İktisadî ve toplumsal bir öz taşıır. İktisat ile siyaset birbirlerinden ayrılmaz. İktisadî olay, siyasinin bir parçasıdır; siyasi olay birçok iktisadilerin bütünüdür. Siyasi iktisadiyi çürütmez tamamlar. Siyasetin muhtevası, özü: yukardan beri anlattıklarımızdır. Siyasi bir parti öze dayanır: MÜPHEM [BELİRSİZ] ve UMUMİ [GENEL] bir takım lâkırdılarla kalırsa, onun hürriyet şekillerine dair söyledikleri, kendi kendisini veya başkalarını aldatmaya varır. Muhtevasız, özsüz, cansız POLİTİKA MUHAREBELERİ beyhudedir [boşunadır, anlamsızdır].

“2- ŞEKİLLİ SİYASET: Hangi konuyu siyasetçe ele alırsak, ona dair elle tutulur, önü sonu belli, mânası açık, HELE SONRADAN TAHRİF EDİLEMEZ bir tarif yapılmalıdır. Meselâ modern siyaset (şahısların kapisine değil) KANUNA dayanır. Kanunların başı *Anayasadır*. Anayasamızda hürriyetler nasıl tarif edilmelidir? Başka partiler buna dair yalnız genel lâf ediyorlar. Hâlbuki Vatan Partisi bir yıldan beri ANAYASA PROJESİNİ Üniversitenin potasına atmış bulunuyor. Ortadaki teklifler açık: YASAMA YETKİSİ: *milletvekillerinin 4 yıl istediklerini yapması* olmamalıdır. Vekâletname veren ASİL millet, kendi vekillerinin yanlışlarını ne zaman görürse, işe karışabilmelidir. (REFERANDUM). YÜRÜTME ve YARGILAMA yetkileri, mademki ulus adına millet adına kullanılır, doğrudan doğruya millet-

ten VEKÂLETNAME almalıdır. Bu da hükümet ve adalet organlarının dahi Meclis gibi SEÇİMİ ile olur. O zaman ne Meclis KANUN DİKTATÖRLÜĞÜ yapabilir, ne o kanunları tatbik eden İDARECİ ve HÂKİMLERİN emniyetsizliği kalır.” (s. 35)

1957 güzünde yayınlanabilen GEREKÇENİN ÖNSÖZÜ bir daha seslendi:

“Birinci Kuvayimillîye seferi” Topluluğumuzu boğan iç ve dış tesirli TEFECİ-BEZİRGÂN kâbusuna karşı idi. İkinci Kuvayimillîye seferi: Aynı kâbusa karşı TOPRAK REFORMU ve AĞIR SANAYİ temelleri üzerinde, modern halk teşebbüs, örgüt ve kontrolü altında, iktisadi, içtimai kalkınmamızı millete mal etmektir.”

“Vatan Partisi’ne göre olayların kendiliğinden gelişmesiyle İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE SEFERBERLİĞİMİZ, istesek de, istemesek de GÜNÜN MESELESİ’dir.” (s. 3)

Ne dikkate değer olaydır ki, MBK üyelerimiz de, 27 Mayıs inkılâbını daha 1957 yılında düşünmeye başladıklarını bugün açıklıyorlar.

Vatan Partisi 4 yıl, sağdan, soldan en beyinsizce, en kan kurutucu provokasyonlara karşı koyarak yaşadı. 1957 seçimlerinde millet önüne çıkınca: Bin bir iftira çamuru ile ve Paris’ten yeni dönen Menderes, Zorlu ve Namık Gedik’in İstanbul Vilâyet Konağında bantlara alınmış seçim nutuklarımızı dinler dinlemez verdikleri emir üzerine, Vatan Partisi muvakkaten [geçici olarak] kapatıldı. Üyelerinden 38 kişi 2 yıl güneş yüzü gösterilmeksizin, sivil tahkikat yapılırken Harbiye ve Sultanahmet hücrelerinde engizisyon işkencelerine uğratıldı. Millet Meclisine, Muhalefet Partilerine, Basına müracaatlarımız yok farz edildi. Basının en gaddarca küfür kampanyasına uğradık. Her şeye rağmen, Vatan Partisi o derece haklı düşünceye dayanıyordu ki, gangsterler iktidarının kurduğu polis tertipleri ve

Adliye düzenleri ortasında bile, önce siyasi tesir altında en çok bırakılmak istenen İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi, iftiraya uğrayanları en sonunda serbest bırakmamazlık edemedi. Nihayet, Hukuku Umumiye dâvâcısı Müddeiumumî [Kamu Hukuku davacısı Savcı] **“Vatan Partisi Tüzüğüne iyi bir tüzük olduğu bildirilmesine”** göre beraatımızı diledi.

Bugün MBK, 6 yıldan beri Vatan Partisinin kendisine doktrin yaptığı **İKİNCİ KUVAYİMİLLİYE DEVRİMİNİ** başardı. İktisadî ve toplumsal yoldan çıkmaza girildiği için, siyasi yönden silâhla İKİNCİ CUMHURİYETİ KURDU. Kanun dışı şahsi nüfuz politikacılarını Yassıada’ya sürdü. Milletten Devletin üstün olduğunu, mutlak kanunla ispat etti. Antidemokratik kanunları ayıklıyor. Yeni hükümet daha çok iş, üretim parolasını attı. Ordu ve idarede ucuz devlete gidiliyor: bir kalemde 800 milyon masraf azaltıldı. Parti horoz dövüşlerini yasak etti. Şekilli ve muhtevalı bir siyaset için müzmin işsizlik ve azgın paralığa sıra geldi.

Yukarıki satırları övünmek veya kan davası gütmek için yazmadığımızı inanmanızı rica ederiz. Bütün çektiklerimizi Türk milletine anamızdan emdiğimiz ak süt gibi çoktan helâl ettik. Ancak, 27 Mayıs devriminin İDEOLOJİK anlamını yıllardan beri kan kusarak yapmaya çalışmış ve birçok iddialarında haklı çıkmış nâçiz kimseler olarak, 27 Mayıs devrimcilerine iki sözümüz olmamalı mı? Bugün MBK fiilen bir çeşit **“SİYASİ FORUM”**, **“SİYASET ER MEYDANI”** mı? durumundadır. Millete en zengin sonuçlu düşünce ve etkileri belirtebilir. Ona güvenip açık konuştuk. Daha çok açık konuşacaklarımız hep **“doğru”** ve millet yararındır.

Eskiden **“Millet Vekili”** adını alan sözde seçilmişler, hem kimseyi dinlemeye tenezzül etmeyecek kadar derebeyi idiler, hem bile bile lâdes oynayan keyif sahibi kumarbazlardı. Ne onların millete, ne milletin onlara bir diyeceği kalmamış idi... Siz

onlardan değilsiniz. Siz millet hayatının yüzlerce yılında bir görünen güçlü HAKEMsiniz. Teker kişi olarak -Arabın ‘‘Halitatl hatâ ven-nisyan-’’ (yanlışlar ve unutkanlıklar katışığı) dediği birer insan olabilirsiniz. Ama, KOMİTE olarak -Halk dilindeki kutlu ‘‘ÜÇLER’’, ‘‘YEDİLER’’, ‘‘KIRKLAR’’ gibi ‘‘**OTUZSEKİZLER**’’ adı ile tarihe geçecek işler yapmaya çağrılı evliyalarsınız.

(Salacak, İskele arkası, No. 13. İSTANBUL)

10 Temmuz 1960

Hikmet Kıvılcımlı